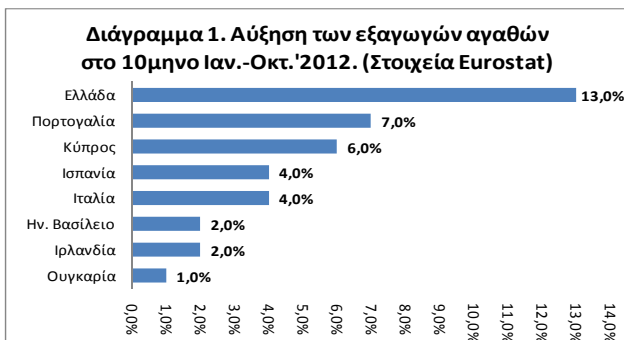

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ
Ελληνική Οικονομία
Ενδείξεις σταθεροποίησης και ανάκαμψης

Οι ενδείξεις βελτίωσης που εμφανίζει η ελληνική οικονομία από το 4^ο 3μηνο.'12 έχουν αρχίσει να σταθεροποιούνται και να γίνονται πιο ευδιάκριτες. Ειδικότερα, συνεχίζεται:

α) η δυναμική αύξηση των εξαγωγών αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή κατά 6,8% σε ετήσια βάση το 11μηνο.'12, μετά την αύξησή τους κατά 11,2% στο 11μηνο.'11 και κατά 11,1% στο 11μηνο.'10. Αυτό συμβαίνει στην ίδια περίοδο στην οποία **οι εισαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή** σημειώνουν πτώση κατά -7,0% στο 11μηνο.'12, μετά την πτώση τους κατά -11,8% στο 11μηνο.'11. Η αύξηση των εξαγωγών αγαθών διπλασιάζεται εάν προστεθεί η πολύ μεγάλη αύξηση των εξαγωγών διυλισμένων προϊόντων πετρελαίου. **Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat η αύξηση των συνολικών εξαγωγών της Ελλάδος στο 10μηνο.'12 ανήλθε στο 13,0% (Διάγραμμα 1), με ταυτόχρονη πτώση των συνολικών εισαγωγών κατά -9,0%** στην ίδια περίοδο και με μείωση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου στα € 13,2 δις στο 10μηνο.'12, από € 18,8 δις στο 10μηνο.'11.

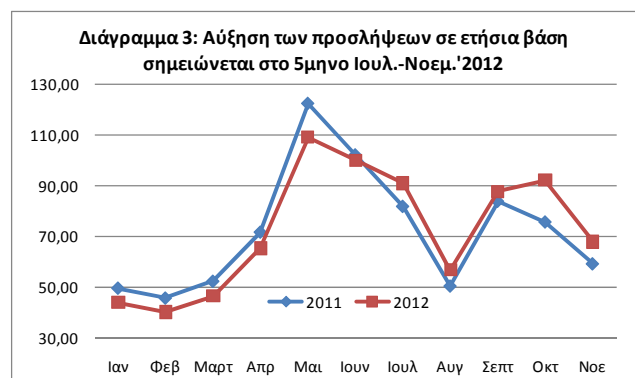
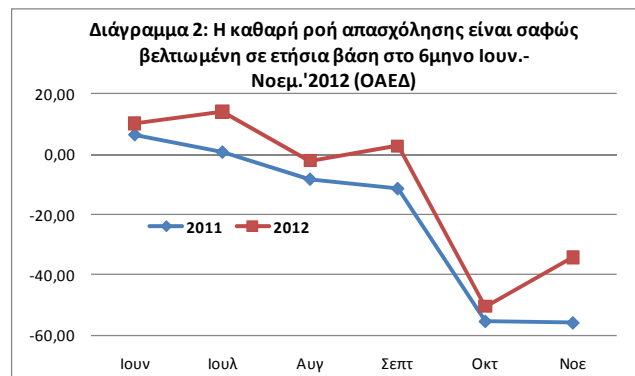
β) η τάση σταθεροποίησης (σε εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο) της οικονομικής δραστηριότητας στη βιομηχανία, με: (i) την θετική εξέλιξη της παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας: Νοέμ.'12: +0,2%, Οκτ.'12: +1,1%, Σεπτ.'12: -6,2%, Αύγ.'12: +2,2%. (ii) με την θετική εξέλιξη του Δείκτη Νέων Παραγγελιών (ΔΝΠ) στη μεταποιητική βιομηχανία: Οκτ.'12: +11,9% (εξαγωγικές παραγγελίες: Οκτ.'12: + 21,6%) και (iii) με την πολύ ικανοποιητική αύξηση του Δείκτη Κύκλου εργασιών (ΔΚΕ) στη μεταποιητική βιομηχανία (σύνολο αγοράς): Οκτ.'12: +18,1% (Εξωτερική Αγορά: +39,2%),

Επίσης, **από τα τελευταία στοιχεία που δημοσιεύονται για την αγορά εργασίας τόσο από τον ΟΑΕΔ όσο και από την ΕΛΣΤΑΤ προκύπτουν τάσεις σταθεροποίησης, σε πολύ χαμηλό, όμως, επίπεδο απασχόλησης.** Πιο συγκεκριμένα:

Σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ (μη διορθωμένα για την εποχικότητα), η απασχόληση τον Οκτ.'2012 σημείωσε αύξηση κατά

78,3 χιλ. άτομα έναντι του Σεπτ.'12 και κατά 17,2 χιλ. άτομα έναντι του Αυγ.'2012. Παρά τη σημαντική αυτή αύξηση της απασχόλησης, η ανεργία αυξήθηκε κατά 19,1 χιλ. άτομα τον Οκτ.'12, διότι τον μήνα αυτό σημειώθηκε επίσης πολύ μεγάλη αύξηση του εργατικού δυναμικού κατά 97,4 χιλ. άτομα έναντι του Σεπτ.'12 και κατά 87,3 χιλ. άτομα έναντι του Οκτ.'11. Σε κάθε περίπτωση, το ποσοστό ανεργίας (με στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ μη διορθωμένα για την εποχικότητα) μειώθηκε ελαφρά στο πολύ υψηλό 25,6% τον Οκτ.'12, από το 25,7% τον Σεπτ.'12.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ οι αναγγελίες προσλήψεων αυξήθηκαν σημαντικά σε ετήσια βάση τον Νοέμ.'12, για 5^ο συνεχόμενο μήνα, στις 67,7 χιλ., από τις 59,19 χιλ. τον Νοεμ.'11. Η εξέλιξη αυτή συνέβαλε στην αύξηση των αναγγελιών προσλήψεων στο 11μηνο.'12 στις 799,6 χιλ., από 794,4 χιλ. στο 11μηνο.'11, σημειώνοντας μικρή αύξηση σε αυτό το 11μηνο κατά +0,7%. Ωστόσο, στο 5μηνο Ιουλ.-Νοέμ.'12 οι αναγγελίες προσλήψεων ήταν αυξημένες στις 395,0 χιλ., έναντι 350,8 χιλ. στο αντίστοιχο 5μηνο του 2011, σημειώνοντας αύξηση κατά +12,6% σε ετήσια βάση (Διάγραμμα 2).

Επίσης, οι καταγγελίες συμβάσεων εργασίας ήταν μειωμένες στις 81,19 χιλ. τον Νοέμ.'12, από 94,02 χιλ. τον Νοέμ.'11, ενώ στο 11μηνο.'12 ήταν μειωμένες στις 617,36 χιλ., έναντι 649,29 χιλ. στο 11μηνο.'11. Τέλος, και οι οικειοθελείς αποχωρήσεις ήταν μειωμένες στις 232,89 χιλ. στο 11μηνο.'12, από 245,28 χιλ. στο 11μηνο.'11.

Αποτέλεσμα των ανωτέρω εξελίξεων ήταν η **μείωση των καθαρών θέσεων εργασίας κατά -50,6 χιλ. στο**

11μηνο '12, έναντι μείωσης τους κατά -100,1 χιλ. στο 11μηνο '11. Γενικά, για 5^ο συνεχόμενο μήνα παρουσιάζονται ενδείξεις σταθεροποίησης και βελτίωσης της κατάστασης στην αγορά εργασίας, σύμφωνα με τα στοιχεία των ροών απασχόλησης του ΟΑΕΔ, έναντι των εξαιρετικά αρνητικών εξελίξεων που σημειώνονταν σε αυτή την αγορά έως τον Μάιο του 2012. Συνολικά, το 2012 η καθαρή μείωση των θέσεων εργασίας στην οικονομία αναμένεται τώρα να διαμορφωθεί περί τις -73 χιλ, έναντι καθαρής μείωσής τους κατά -125,9 χιλ. το 2011, κατά -96,2 χιλ το 2010, -86,2 χιλ. το 2009 και κατά -10,1 χιλ. το 2008 (Διάγραμμα 3).

Είναι γεγονός ότι η αύξηση των προσλήψεων στο 5μηνο Ιουλ.-Νοεμ.2012 οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη χρήση των ευέλικτων μορφών εργασίας που καθιερώθηκαν τα τελευταία χρόνια και στην Ελλάδα, δηλαδή σε προσλήψεις μερικής ή και προσωρινής απασχόλησης, παρά σε προσλήψεις για μακροχρόνια - μόνιμη απασχόληση. Ωστόσο, το γεγονός ότι σε περίοδο κατά την οποία η ελληνική οικονομία βρισκόταν ακόμη σε κατάσταση περαιτέρω εμβάθυνσης της ύφεσης υπήρξε αύξηση του αριθμού των αναγγελιών προσλήψεων, αποτελεί ένδειξη ότι οι παραγωγικές προσλήψεις θα αυξηθούν με πολύ ταχύτερους ρυθμούς στην περίοδο της ανάκαμψης της οικονομίας, συμβάλλοντας μάλιστα ουσιαστικά σε αυτή την ανάκαμψη.

Η έναρξη της διαδικασίας εξόδου από την κρίση απαιτεί την ολοκλήρωση της δημοσιονομικής προσαρμογής, δηλαδή την αποκατάσταση συνθηκών λειτουργίας του ελληνικού δημοσίου χωρίς τα δανεικά από το εξωτερικό (που τώρα δεν υπάρχουν). Η πλήρης διακοπή του δανεισμού της χώρας μας από το εξωτερικό, συνεπάγεται μείωση των εγχώριων εισοδημάτων κατά € 25 δις σε μόνιμη βάση και η μεγάλη πτώση της οικονομικής δραστηριότητας σημαίνει μειωμένα εγχώρια εισοδήματα κατά επιπλέον € 30 δις περίπου σε σχέση με το 2008-2009. Η πρόοδος που έχει επιτευχθεί σε αυτόν τον τομέα στην Ελλάδα στην περίοδο 2010-2012 δεν έχει προηγούμενο μεταξύ των αναπτυγμένων χωρών. Μάλιστα, η ικανοποιητική εκτέλεση του προϋπολογισμού του 2012 (Π2012) συμβάλλει στην περαιτέρω διεύρυνση της ήδη συντελεσθείσας, εντυπωσιακής σε έκταση, προσαρμογής στα δημόσια οικονομικά της χώρας, διαμορφώνοντας εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες για την επίτευξη των αναγκαίων πρωτογενών πλεονασμάτων στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης από το 2013.

Μάλιστα, η ικανοποιητική εκτέλεση του Π2012 επιτεύχθηκε αποκλειστικά με τη δραστική μείωση των πρωτογενών δαπανών του Τ.Π. και έγινε πραγματικότητα παρά την εξαιρετικά αρνητική, για μια ακόμη φορά, πορεία των καθαρών εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού (Τ.Π.) - που σημείωσαν νέα πτώση κατά -4,1% το 2012 παρά τη λήψη μέτρων ύψους € 11,8 δις για την αύξησή τους, καθώς και των εσόδων του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) – που σημείωσαν σημαντική πτώση κατά € 1,1 δις σε σχέση με τους

στόχους που είχαν τεθεί. Σημειώνεται ότι τα έσοδα του κρατικού προϋπολογισμού από φόρους στο εισόδημα και την περιουσία ανήλθαν στο 8,6% του ΑΕΠ το 2011, έναντι 12,6% του ΑΕΠ στην ΕΕ-27, 11,4% του ΑΕΠ στη Γερμανία, 29,7% του ΑΕΠ στη Δανία, 16,0% του ΑΕΠ στο Βέλγιο, 16,3% του ΑΕΠ στη Φιλανδία, 14,3% του ΑΕΠ στην Ιταλία και 9,6% του ΑΕΠ στην Ισπανία. Επίσης, τα συνολικά έσοδα της χώρας από φόρους και εισφορές διαμορφώθηκαν στο 34,9% του ΑΕΠ το 2011, έναντι 40,0% στην ΕΕ-27, 40,0% στη Γερμανία, 48,6% του ΑΕΠ στη Δανία, 45,9% στη Γαλλία, 44,9% στη Σουηδία 37,8% στο Ηνωμένο Βασίλειο, κ.λπ.

Οι σημαντικά μειωμένες δαπάνες για τόκους συμβάλλουν επίσης στη **δραστική μείωση του ελλείμματος του ισοζυγίου της γενικής κυβέρνησης ήδη από το 2012**, ενώ πολύ μεγαλύτερη αναμένεται να είναι η μείωση του ελλείμματος αυτού από το 2013, λόγω της δραστηρικής επιπλέον μείωσης των δαπανών για τόκους από το έτος αυτό, σύμφωνα με τις αποφάσεις του EUROGROUP της 26^{ης} Νοεμβρίου του 2012.

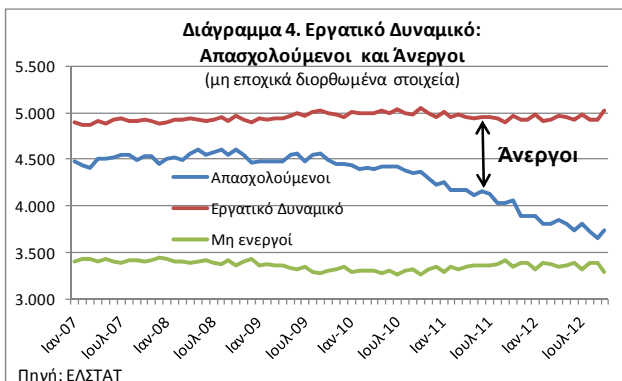
Επίσης, η έξοδος από την κρίση έχει ως προϋπόθεση την ουσιαστική εξισορρόπηση του εξωτερικού ισοζυγίου πληρωμών της χώρας, με δραστική μείωση των μεγάλων ελλειμμάτων που την χαρακτήριζαν έως το 2009. Η δραστική πράγματι μείωση του ελλείμματος του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών της χώρας στο -2,5% του ΑΕΠ το 2012, από -8,8% του ΑΕΠ το 2011 και -10,3% του ΑΕΠ το 2009, δείχνει ότι **το σκηνικό έχει ήδη στηθεί για τη λειτουργία της ελληνικής οικονομίας με βάση τα εγχωρίως παραγόμενα εισοδήματα και αποταμιεύσεις, την διεθνή της ανταγωνιστικότητα και τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα.**

Είναι πλέον εμφανές ότι οι εκτεταμένες διαρθρωτικές αλλαγές φαίνεται να επαναφέρουν σταδιακά την οικονομία σε καλύτερη ισορροπία. Η σταθεροποίηση και ανάκαμψη της οικονομίας ενισχύεται και με **την εντυπωσιακή βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητάς της, καθώς και με την ουσιαστική βελτίωση του οικονομικού κλίματος στη χώρα** (Δείκτης IOBE: Δεκ.'12: 84,1, Οκτ.'12: 75,8) και με **τη σταδιακή επιστροφή των καταθέσεων στις ελληνικές τράπεζες,** η οποία φαίνεται ότι επιταχύνθηκε τον Δεκ.'12. **Οι ανωτέρω ευνοϊκές εξελίξεις σε συνδυασμό με την εντατικοποίηση εφαρμογής των προγραμμάτων αποκρατικοποιήσεων και επανεκκίνησης των μεγάλων δημοσίων έργων αναμένεται να συμβάλλουν στην επανεκκίνηση της δραστηριότητας σε βασικούς κλάδους της οικονομίας από το 1^ο ή το 2^ο 3μηνο του 2013.**

Το πρόβλημα της ανεργίας

Όλα τα παραπάνω δεν αναιρούν, βεβαίως, την εξαιρετικά επώδυνη κατάσταση που βιώνει η ελληνική οικονομία μετά από 3 έτη συνεχούς μείωσης των εισοδημάτων. Το κόστος προσαρμογής για την εξισορρόπηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και του εξωτερικού ισοζυγίου πληρωμών της χώρας ήταν εξαιρετικά μεγάλο και συνοψίζεται τόσο στην

πτώση του ΑΕΠ και των εγχώριων εισοδημάτων κατά -24% έναντι του 2007, όσο και με στην συνεπαγόμενη απότομη αύξηση της ανεργίας σε εξαιρετικά υψηλά και επώδυνα για την οικονομία και την κοινωνία επίπεδα. **Η ανεργία αποτελεί σήμερα το μεγαλύτερο κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει η χώρα.** Ειδικότερα, η ανεργία, σύμφωνα με τις Έρευνες Εργατικού Δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ έφτασε τα 1.284 χιλ. άτομα, ή το 25,6% του εργατικού δυναμικού τον Νοέμβριο του 2012 με αύξησή της κατά 380,6 χιλ. άτομα έναντι του Νοεμ.'11, κατά 600 χιλ. άτομα έναντι του Νοεμ.'10 και κατά 793 χιλ άτομα έναντι του Νοεμ.'09. Σημειώνεται, πάντως, ότι η καταγεγραμμένη ανεργία σύμφωνα με στοιχεία του ΟΑΕΔ υπολείπεται κατά πολύ της ανεργίας με βάση της ΕΕΔ της ΕΛΣΤΑΤ. Σύμφωνα με τον ΟΑΕΔ, οι εγγεγραμμένοι άνεργοι που αναζητούσαν εργασία ανήλθαν στις 786,3 χιλ. τον Νοέμ.'12, από 777,7 χιλ. τον Οκτ.'12 και 715,7 χιλ. τον Νοέμ.'11. Δηλαδή, η ανεργία αυξήθηκε σε ετήσια βάση τον Νοέμ.'12 κατά 62 χιλ. άτομα με βάση τα στοιχεία του ΟΑΕΔ, έναντι αύξησής της κατά 380,6 χιλ. άτομα με βάση τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ. Ακόμη και οι άνεργοι που δεν αναζητούν πλέον εργασία ανήλθαν, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΑΕΔ, στους 189,5 χιλ. τον Νοέμ.'12, έναντι 169,1 χιλ. τον Νοέμ.'11, ήταν δηλαδή αυξημένοι κατά 17,4 χιλ. άτομα. Συνολικά, η αύξηση της ανεργίας σε ετήσια βάση το 2012 σύμφωνα με τον ΟΑΕΔ δεν υπερβαίνει τα 90 χιλ. άτομα, ακόμη και αν μετρήσουμε και αυτούς που δεν ψάχνουν πλέον για εργασία.

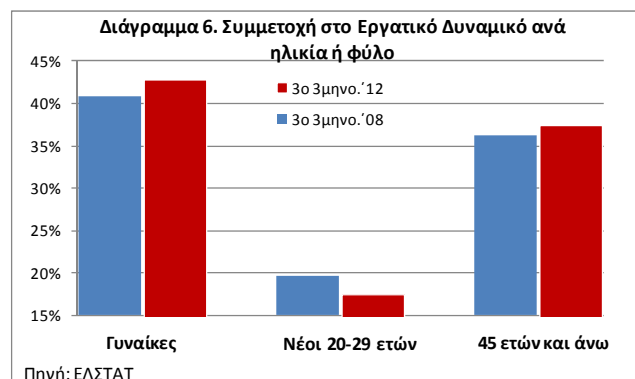

Η κατακόρυφη αύξηση της ανεργίας συμβαδίζει με την σχετική σταθερότητα του εργατικού δυναμικού της χώρας γύρω στα 5,0 εκατ. άτομα από τη μια μεριά, και την κατακόρυφη πτώση της απασχόλησης από την άλλη. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις των ΕΕΔ της ΕΛΣΤΑΤ, το εργατικό δυναμικό της χώρας (το οποίο ορίζεται ως τα άτομα ηλικίας άνω των 15 ετών που χαρακτηρίζονται είτε απασχολούμενοι, ή άνεργοι - άμεσα διαθέσιμοι για εργασία) διαμορφώνεται στα 5.023,6 άτομα τον Οκτ.'12, από 5.038 χιλ. άτομα τον Οκτ.'2010, 4.983 χιλ. άτομα τον Οκτ.'2008 και 4.932 χιλ. άτομα τον Οκτ.'07 (Διάγραμμα 4).

Ειδικότερα, το εργατικό δυναμικό δεν φαίνεται να επηρεάζεται ούτε από την μεγάλη πτώση της απασχόλησης τον Οκτ.'12 κατά 615 χιλ. άτομα έναντι του Οκτ.'10 και κατά 766 χιλ. άτομα έναντι του Οκτ.'09,

ούτε από τη μεγάλη έξοδο των εργαζομένων, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα στα τελευταία 3 χρόνια, από την αγορά εργασίας λόγω συνταξιοδότησης ή, ενδεχομένως, αποθάρρυνσης καθώς παραμένουν στην ανεργία για πολύ μεγάλα χρονικά διαστήματα. Σημειώνεται εν προκειμένω, ότι **οι άνεργοι άνω του έτους ανέρχονται σήμερα στο 62,6% του συνόλου, από 47,6% στις αρχές του 2008.** Επιπλέον των ανωτέρω τα τελευταία δύο χρόνια υπάρχουν στα μέσα ενημέρωσης εκτενείς αναφορές στην επιστροφή πολλών ξένων μεταναστών στις πατρίδες τους, αφού δεν βρίσκουν εργασία στην Ελλάδα, και στην μετανάστευση Ελλήνων στη Γερμανία ή την Αυστραλία ή σε άλλες χώρες, για να βρουν εργασία ή καλύτερη απασχόληση εκεί αφού δεν βρίσκουν στην Ελλάδα. **Το γεγονός ότι, παρ' όλα αυτά, δεν έχει μειωθεί το εργατικό δυναμικό ίσως εξηγείται από το ότι οι διαρροές αντισταθμίζονται από εισροές ατόμων, καθώς η μείωση των εισοδημάτων και η ανεργία παρακινεί όλο και περισσότερα μέλη των νοικοκυριών να αναζητήσουν εργασία. Το ίδιο ενδεχομένως συμβαίνει και με ανθρώπους μεγαλύτερων ηλικιών, που είτε αναβάλουν την συνταξιοδότησή τους, είτε έχοντας συνταξιοδοτηθεί δεν μπορούν να ανταπεξέλθουν με τις πενιχρές συντάξεις που τους έχουν καταβληθεί.**

Οι ανωτέρω τάσεις αποτυπώνονται ανάγλυφα στα στοιχεία των ΕΕΔ. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των νεοεισερχόμενων ανέργων, από 136 χιλ. άτομα στις αρχές του 2008 έχει εκτιναχθεί στο 3^ο 3μηνο.'12 σε 303 χιλ. άτομα (Διάγραμμα 5). Επίσης, η συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό ανήλθε σε 42,7% στο 3^ο 3μηνο.'12, έναντι 40,8% το 3^ο 3μηνο.'08. Αντιστοίχως, η συμμετοχή των άνω των

45 ετών αυξήθηκε σε 37,4% το 3^ο 3μηνο. '12, από 36,2% το 3^ο 3μηνο. '08. Αντιθέτως, η συμμετοχή των νέων 20-29 ετών μειώθηκε κατακόρυφα από 19,6% το 3^ο 3μηνο. '08 σε 17,4% το 3^ο 3μηνο. '12 (Διάγραμμα 6), πράγμα που σημαίνει **ότι υπάρχει αποθάρρυνση των νέων να συμμετάσχουν σε μια αγορά εργασίας όπου οι ευκαιρίες απασχόλησης, ιδίως σε σχέση με τις προσδοκίες τους με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης ή κατάρτισης, είναι ελάχιστες.** Σημαντικό ρόλο στην στάση αυτή των νέων ίσως διαδραματίζει και το ακόμη ισχυρό οικογενειακό πλαίσιο προστασίας, που επιτρέπει την μη αναζήτηση εργασίας. **Παραμένει, όμως, τραγικό για το μέλλον της χώρας και την παραγωγικότητά της ότι μόνο το 17,4% των νέων 20-29 ετών συμμετέχει στην αγορά εργασίας ενώ ταυτόχρονα, το 43,3% από αυτούς είναι άνεργοι. Σε κάθε περίπτωση, δεν χρειάζεται να ρωτάμε για ποιόν χτυπά η καμπάνα. Χτυπά καθαρά και δυνατά για όλους μας, μια κοινωνία που αν δεν δημιουργήσει ευκαιρίες απασχόλησης ιδίως για το πιο δυναμικό κομμάτι της, τους νέους, κινδυνεύει με απαξίωση και αποσταθεροποίηση.**

Προς τον σκοπό αυτό, **απαιτείται πάση θυσία να ενισχυθεί περαιτέρω με πιο αποφασιστικές ενέργειες η ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας,** και κυρίως σε κρίσιμους κλάδους της οικονομίας, όπως π.μ. οι κατασκευές, ήδη από τις πρώτες ημέρες του 2013. **Αυτό, όμως, δεν πρόκειται να επιτευχθεί με τη συνεχή αφαίμαξη του διαθέσιμου εισοδήματος των μισθωτών και των συνταξιούχων, και όσων κατάφεραν με τις αποταμιεύσεις μιας ζωής να αποκτήσουν σπίτι και αυτοκίνητο, από μία ανεδαφική φοροεισπρακτική πολιτική, που γίνεται στο όνομα της μείωσης των ελλειμμάτων αλλά που στην ουσία διευκολύνει τις αστοχίες στην πάταξη της φοροδιαφυγής και στο νοικοκύρεμα του κράτους. Η ιστορία με τον γάιδαρο του Χότζα είναι, εν προκειμένω, επίκαιρη και άκρως διδακτική.**

Παγκόσμια Οικονομία

Ο οίκος αξιολόγησης S&P εκτιμά σε πρόσφατη Έκθεσή του ότι το 2013 μπορεί να είναι έτος καμψής για την Ευρωζώνη, καθώς μπορεί να δώσει τέλος στην κρίση δημοσίου χρέους που την ταλάνισε το 2012. Ειδικότερα, ο οίκος εκτιμά ότι η Ευρωζώνη μπορεί να αρχίσει να ξεπερνά τα προβλήματα δημοσίου χρέους το 2013, αν και οι κίνδυνοι που σχετίζονται με την εφαρμογή των αναγκάων μεταρρυθμίσεων δεν έχουν απομακρυνθεί τελείως. Και δεν αποκλείει την επιστροφή στις αγορές εντός του 2013 ορισμένων κρατών-μελών (Ιρλανδία, Πορτογαλία) της Ευρωζώνης που έχουν ενταχθεί στο Μηχανισμό Χρηματοδοτικής Ενίσχυσης από τον EFSF/ESM και από το ΔΝΤ. Σύμφωνα, με τον οίκο αξιολόγησης το 2012 υπήρξαν αξιοσημείωτες εξελίξεις σε πολιτικό και νομισματικό επίπεδο, με πιο χαρακτηριστικές την εγκαθίδρυση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM) με σημαντικά μονίμως διαθέσιμα κεφαλαία και την εντυπωσιακή παρέμβαση της ΕΚΤ με την δημιουργία του προγράμματος απεριόριστων παρεμβάσεων της ΕΚΤ στη δευτερογενή αγορά ομολόγων κρατών – μελών όταν παρίσταται ανάγκη σταθεροποίησης

αυτών των αγορών (πρόγραμμα που είναι γνωστό ως *Outright Monetary Transactions*, ή *OMTs*). Σημειώνεται ότι έως σήμερα τα συγκεκριμένα εργαλεία δεν έχουν τεθεί σε πλήρη εφαρμογή, αλλά οι συμμετέχοντες στις αγορές γνωρίζουν ότι είναι ανά πάσα στιγμή διαθέσιμα και αυτό έχει συμβάλει στην ουσιαστική σταθεροποίηση των αγορών ομολόγων της Ιταλίας και της Ισπανίας και στην απομάκρυνση των προοπτικών διάσπασης και διάλυσης του Ευρώ. Παράλληλα, σε πολιτικό επίπεδο, οι εκλογές που διεξήχθησαν σε Ελλάδα, Γαλλία και Ολλανδία ανέδειξαν στην εξουσία κυβερνήσεις που συνέβαλαν ουσιαστικά στις προσπάθειες επίλυσης της κρίσης δημοσίου χρέους. Σύμφωνα με την S&P, η επιτυχής αντιμετώπιση της κρίσης στην Ευρωζώνη και η επιστροφή της επενδυτικής εμπιστοσύνης θα εξαρτηθεί από τις αντιδράσεις των Ευρωπαίων πολιτικών αν και οι τελευταίοι έχουν ήδη αποκαλύψει ένα μεγάλο τμήμα των επιλογών πάνω στις οποίες θα στηριχτεί η διαδικασία απομάκρυνσης από την κρίση. Ο οίκος αξιολόγησης αναφέρει ότι και οι εκλογές εντός του 2013 σε Ιταλία το Φεβρουάριο και το φθινόπωρο σε Γερμανία και Αυστρία, θα συνδράμουν στη συνέχιση της ακολουθουμένης πολιτικής στην εξυγίανση των δημοσιονομικών και τον περιορισμό των δημοσίων δαπανών.

Ωστόσο, τονίζει την ανάγκη ύπαρξης ασφαλιστικών δικλίδων για να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή των χωρών-μελών που αντιμετωπίζουν υψηλή ανεργία, υπέρμετρο ιδιωτικό δανεισμό και ένα σταδιακά φθίνον βιοτικό επίπεδο. Μέσα σε αυτό το οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο δεν απουσιάζουν οι κίνδυνοι ανατροπής του προγράμματος μεταρρυθμίσεων με αποτέλεσμα να είναι αρνητικές οι προοπτικές του αξιόχρεου της πλειονότητας των χωρών της Ευρωζώνης. Ο S&P εκτιμά ότι το 2013 η θα σημειωθεί νέα μικρή πτώση του ΑΕΠ στην Ευρωζώνη κατά -0,1%, μετά τη μεγαλύτερη πτώση του κατά -0,6% το 2012. Οι περιοριστικές δημοσιονομικές πολιτικές, η υψηλή ανεργία, η μείωση των πραγματικών μισθών και η πιστωτική ασφυξία που επικρατούν κατά κύριο λόγο στις χώρες της περιφέρειας, θα συνεχίσουν να περιορίζουν αισθητά την εσωτερική ζήτηση. Τέλος, με δεδομένες τις παραπάνω οικονομικές συνθήκες για το 2013, ο S&P αναμένει να καταγραφεί το 2014 μια σχετική μικρή αύξηση του ΑΕΠ της Ευρωζώνης κατά 1%.

Σε έκθεση του ο οίκος αξιολόγησης Fitch εκτιμά ότι σχεδόν όλες οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις το 2013 αναμένεται να έχουν χαμηλότερες ανάγκες χρηματοδότησης σε σχέση με το 2012, αντανακλώντας τόσο τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, όσο και το χαμηλότερο ποσό των προς αναχρηματοδότηση ομολόγων.

Στις βασικές αγορές, οι επενδυτές εμφανίζονται αισιόδοξοι για τις εξελίξεις στις χώρες του νότου της Ευρωζώνης γεγονός που αντικατοπτρίστηκε στις δημοπρασίες ΕΓΔ και ομολόγων σε Ιταλία και Ισπανία, αντίστοιχα. Αναλυτικότερα, η Ιταλία άντλησε μέσω δημοπρασίας ΕΓΔ 12μηνιας διάρκειας, το ποσό των € 8,5 δισ. με μέσο κόστος δανεισμού

0,864% (το χαμηλότερο επίπεδο από τον Ιαν.'10) και δείκτη υπερκάλυψης 1,78. Στην Ισπανία, το δημόσιο στην πρώτη του δημοπρασία για το 2013 άντλησε το ποσό των € 5,82 δισ. έναντι στόχου για € 4-5 δισ.. Ειδικότερα, στη δημοπρασία των ομολόγων λήξεως Μαρτ.'15 αντλήθηκε το ποσό των € 3,397 δισ. με μέσο κόστος δανεισμού 2,476%, από 3,282% στην αντίστοιχη τελευταία δημοπρασία και με δείκτη υπερκάλυψης 2,1. Στη δημοπρασία ομολόγων λήξεως Ιαν.'18, αντλήθηκε το ποσό των € 1,95 δισ. με μέσο επιτόκιο 3,988%, από 4,68% και με δείκτη υπερκάλυψης 2,6 έναντι 2,1 της προηγούμενης δημοπρασίας. Τέλος, στη δημοπρασία των ομολόγων λήξεως Ιουλ.'26 συγκεντρώθηκε το ποσό των € 470 εκατ. με μέσο κόστος δανεισμού 5,555% και δείκτη υπερκάλυψης 2,9.

Ιρλανδία: Η S&P's επιβεβαίωσε την αξιολόγηση της Ιρλανδίας στο 'BBB+/A-2', με αρνητικό προοπτικές. Ο οίκος αξιολόγησης εκτιμά ότι η ιρλανδική κυβέρνηση έχει πραγματοποιήσει σημαντική πρόοδο στον τομέα της δημοσιονομικής προσαρμογής, αλλά εξακολουθούν να διατηρούνται οι κίνδυνοι που συνδέονται με τα υψηλά ελλείμματα και το χρέος της χώρας αλλά και με τη δυνατότητα απρόσκοπτης συνέχισης της πιστής εφαρμογής του προγράμματος προσαρμογής. Επίσης, η S&P's εκτιμά ότι οι οικονομικές προοπτικές της χώρας βελτιώνεται, παρά το ότι διατηρούνται οι κίνδυνοι όσον αφορά και τη συνέχιση της ανάκαμψης και ανάπτυξης της οικονομίας, δεδομένης και της μεγάλης εξάρτησης της χώρας από τις εξαγωγές. Τέλος, οι οικονομικές προοπτικές της χώρας συνδέονται με τους κινδύνους σταθερότητας του χρηματοοικονομικού κλάδου και με τις υψηλές δανειακές ανάγκες της χώρας που εκτιμώνται το 2013 στα € 26,5 δισ. Αν η ανάπτυξη της οικονομίας, η οποία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην παγκόσμια οικονομία, δεν είναι ικανοποιητική, τότε τα ελλείμματα της Ιρλανδίας θα εξακολουθήσουν να διαμορφώνονται σε υψηλά επίπεδα και οι δανειακές της ανάγκες θα αυξηθούν περαιτέρω.

Στην Ιαπωνία, το υπουργικό συμβούλιο της χώρας ενέκρινε νέο πακέτο δημοσίων δαπανών προκειμένου να ενισχυθεί η αναπτυξιακή διαδικασία και να τεθεί ένα τέλος στον αποπληθωρισμό. Ειδικότερα, αποφασίστηκε να δαπανηθούν ¥ 10,3 τρισ. (\$ 116,8 δισ.) μέσω δημοσίων έργων, κινήτρων για επενδύσεις και χρηματοπιστωτικής βοήθειας για μικρές επιχειρήσεις. Η κυβέρνηση εκτιμά ότι το πακέτο στήριξης το οποίο αποτελεί τμήμα του επιπρόσθετου προϋπολογισμού των ¥ 13,1 τρισ. για την οικονομική χρήση που λήγει το Μάρτιο του 2013, θα αυξήσει το ΑΕΠ κατά 2% και θα δημιουργήσει 600.000 θέσεις εργασίας. Ο νέος πρωθυπουργός της Ιαπωνίας Shinzo Abe προσδοκά ότι με την έγκριση του νέου πακέτου δαπανών θα υπάρξει μια περισσότερο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική η οποία εάν συνδυασθεί με μια πολιτική νομισματικής χαλάρωσης από την Τζαπωνίας (BoJ) θα οδηγήσει σε μια ισχυρή οικονομική ανάπτυξη.

Στην Κίνα, σημαντική βελτίωση κατέγραψε το εμπορικό πλεόνασμα με αποτέλεσμα να διαμορφωθεί στα \$ 39,6 δισ. τον Δεκ.'12 από \$ 19,6 δισ. τον Νοέμ.'12 και \$ 16,5 δισ. τον Δεκ.'11. Η άνοδος του πλεονάσματος οφείλεται στην υψηλή αύξηση των εξαγωγών κατά 14,0% σε ετήσια βάση. Συνολικά το 2012, το εμπορικό πλεόνασμα της Κίνας αυξήθηκε κατά 46,6% στα \$ 231,4 δισ., λόγω ανόδου των εξαγωγών κατά 7,9% και της μικρής μόνο αύξησης των εισαγωγών κατά 4,4%.

Στις ΗΠΑ, ο πρόεδρος Ομπάμα προειδοποίησε ότι μια ενδεχόμενη άρνηση του Κογκρέσου εντός του επομένου μήνα στην αναθεώρηση του ανώτατου ορίου του ομοσπονδιακού δανεισμού προς τα πάνω, θα προκαλέσει στάση πληρωμών (μη καταβολή κοινωνικών επιδομάτων για ηλικιωμένους, ανέργους κλπ) και θα οδηγήσει τη χώρα σε οικονομικό χάος. Σύμφωνα με τον αμερικανό πρόεδρο είναι η κατάλληλη στιγμή για την αναθεώρηση του φορολογικού συστήματος κατά τέτοιο τρόπο ώστε να υπάρξει μια ισόρροπη μείωση του ομοσπονδιακού ελλείμματος. Ωστόσο οι ρεπουμπλικάνοι επικεφαλής σε Βουλή και Γερουσία διαμηνύουν προς κάθε κατεύθυνση ότι δε θα συναινέσουν σε αύξηση του ανώτατου ορίου του ομοσπονδιακού δανεισμού αν δεν υπάρξει αντίστοιχη περιστολή των δημοσίων δαπανών. Ο οίκος αξιολόγησης Fitch προειδοποίησε ότι μια καθυστέρηση στην επίλυση του θέματος της αύξησης του ορίου χρέους συνιστά αιτία για επαναξιολόγηση του αξιόχρεου των ΗΠΑ.

Στην πραγματική οικονομία των ΗΠΑ αξιοσημείωτες ήταν οι εξελίξεις στο δημοσιονομικό έλλειμμα και στο έλλειμμα του εξωτερικού ισοζυγίου αγαθών και υπηρεσιών: Ειδικότερα: **Το έλλειμμα του προϋπολογισμού των ΗΠΑ** στο 1^ο 3μηνο του δημοσιονομικού έτους 2012-2013 (4^ο 3μηνο.'12) διαμορφώθηκε στα \$ 292,37, έναντι \$ 321,74 στο αντίστοιχο 3μηνο του οικονομικού έτους 2011-2012 (πτώση -9,0%). Σημειώνεται ότι στο προηγούμενο δημοσιονομικό έτος που ολοκληρώθηκε την 30ή Σεπτεμβρίου 2012 το έλλειμμα είχε διαμορφωθεί στα \$ 1,09 τρισ, ενώ για το οικονομικό έτος 2012-2013 ο Λευκός Οίκος προβλέπει το έλλειμμα να διαμορφωθεί στα \$ 990,56 δισ. Ειδικότερα, το Δεκ.'12 το έλλειμμα ελαχιστοποιήθηκε στα \$ 0,26 δισ αφού τα έσοδα του προϋπολογισμού ανήλθαν στα \$ 269,5 δισ, σημειώνοντας αύξηση κατά 12,0% σε ετήσια βάση, ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στα \$ 269,7 δισ και ήταν μειωμένες κατά -17,0% σε ετήσια βάση.

Από την άλλη πλευρά, **το Έλλειμμα του Ισοζυγίου Αγαθών και Υπηρεσιών (ΕΙΑ&Υ) των ΗΠΑ** αυξήθηκε κατά 15,8% στα \$ 48,73 δισ τον Νοέμ.2012, από \$ 42,06 δισ τον Οκτ.'12 και από \$ 48.84 δισ τον Νοέμ.'11. Σημειώνεται ότι οι εκτιμήσεις των αναλυτών ήταν για έλλειμμα \$ 41,2 δισ τον Νοεμ.'12. Όσον αφορά το 11μηνο.12 το ΕΙΑ&Υ των ΗΠΑ διαμορφώθηκε στα \$ 501,07 δισ, έναντι \$ 508,14 δισ στο 11μηνο.'11. Παρά τη μικρή μείωση του το εξωτερικό έλλειμμα των ΗΠΑ παραμένει υψηλό, όπως άλλωστε και το έλλειμμα του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού των ΗΠΑ.

Στην αγορά εργασίας, οι εβδομαδιαίες αιτήσεις για εγγραφή στα ταμεία ανεργίας αυξήθηκαν κατά 4 χιλ. την εβδομάδα έως 5.1.2013 και διαμορφώθηκαν σε 371 χιλ.. Ο μέσος όρος 4 εβδομάδων διαμορφώθηκε στις 365,75 χιλ., που είναι συμβατός με την εκτίμηση για ρυθμό ανάπτυξης της οικονομίας κατά 2,2% και κατά το 2013, καθώς και με την προοπτική της σταδιακής βελτίωσης των συνθηκών λειτουργίας στην αγορά εργασίας.

Στη ΖτΕ, αξιοσημείωτη εξέλιξη ήταν η εκτίμηση της Στατιστικής Υπηρεσίας της Γερμανίας για πτώση του ΑΕΠ της χώρας κατά -0,5% σε 3μηναία βάση στο 4^ο 3μηνο. 2012, με αποτέλεσμα την αύξηση του ΑΕΠ της Γερμανίας μόνο κατά 0,7% το 2012 ως σύνολο, από 3,0% το 2011 και 4,2% το 2010. Όπως σημειώνεται από το Reuters η Κυβέρνηση της Γερμανίας πρόκειται να μειώσει την εκτίμησή της για την αύξηση του ΑΕΠ το 2013 στο 0,4%, από 1,0% που εκτιμούσε έως τώρα. Η εξέλιξη αυτή είναι το αποτέλεσμα του συνεχούς περιορισμού της εγχώριας ζήτησης στη Γερμανία, με επίτευξη πλεονάσματος στον Προϋπολογισμό του 2012, με πτώση των επενδύσεων σε εξοπλισμό κατά -4,4% και με αύξηση της καταναλωτικής δαπάνης μόνο κατά 0,8% το 2012, έναντι αύξησής της κατά 1,7% το 2011. Επομένως, η όποια ανάπτυξη το 2012 προέρχεται και πάλι από τις καθαρές εξαγωγές, καθώς στο 10μηνο. 12 οι εξαγωγές αγαθών της Γερμανίας αυξήθηκαν κατά 5,0% ενώ οι εισαγωγές της αυξήθηκαν μόνο κατά 2,0%, με νέα μεγάλη αύξηση του εμπορικού πλεονάσματος στα € 157,7 δις στο 10μηνο. 12, από € 129 δις στο 10μηνο. 11.

Με τις ανωτέρω εξελίξεις στη Γερμανία είναι πια βέβαιο ότι πτωτική ήταν η εξέλιξη του ΑΕΠ στο 4^ο 3μηνο. 12 και στη Ζώνη του Ευρώ ως σύνολο. Αυτό το αποτέλεσμα προκύπτει, άλλωστε, και από τις εξελίξεις σε βασικούς τομείς της ΖτΕ και ιδιαίτερα στη μεταποιητική βιομηχανία. Ειδικότερα, η βιομηχανική παραγωγή μειώθηκε κατά -0,3% σε μηνιαία βάση τον Νοέμ. 12, από -1,0% τον Οκτ. 12 και -2,3% τον Σεπ. 12, ενώ σε ετήσια βάση η πτώση της παραγωγής άγγιξε το -3,7%. Η πτώση αυτή οφείλεται κυρίως από την πτώση της παραγωγής των προϊόντων ενέργειας και των διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Σε επίπεδο χωρών, πτώση της παραγωγής σημειώθηκε σε ετήσια βάση στη Γερμανία, εξέλιξη που σηματοδοτεί υποχώρηση της παραγωγής το 4^ο 3μηνο. 12 άνω του -2,5%. Στη Γαλλία, η παραγωγή μειώθηκε κατά -3,2% σε ετήσια βάση τον Νοέμ. 12, ενώ συνεχίζεται η πτώση της παραγωγής στις χώρες της περιφέρειας (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία).

Στον εξωτερικό τομέα, το **εμπορικό ισοζύγιο της ΖτΕ συνεχίζει να εμφανίζεται πλεονασματικό**. Ειδικότερα τον Νοέμ. 12 διαμορφώθηκε στα € 13,7 δις. από € 9,3 δις. τον Οκτ. 12 και € 4,9 δις. τον Νοέμ. 11. Η αύξηση του πλεονάσματος αποδίδεται στην άνοδο των εξαγωγών κατά 5,0% σε ετήσια βάση τον Νοέμ. 12. Σωρευτικά για την περίοδο Ιαν.-Νοέμ. 12 το εμπορικό ισοζύγιο εμφάνισε πλεόνασμα ύψους € 75,5 δις. έναντι ελλείμματος € 23,7 δις. την

αντίστοιχη περίοδο του περασμένου έτους, καθώς οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 8% και οι εισαγωγές κατά 2%. Αξίζει να σημειωθεί η σημαντική βελτίωση που καταγράφεται στα εμπορικά ελλείμματα των χωρών που βρίσκονται σε προγράμματα δημοσιονομικής εξυγίανσης όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία.

Τέλος, στην αγορά συναλλάγματος, το ευρώ διατηρεί τα κέρδη του και εμφανίζει σταθεροποίηση στην περιοχή των 1,3300 USD/EUR (15.1.2013). Οι εκροές κεφαλαίων από τα επονομαζόμενα ασφαλή επενδυτικά καταφύγια (safe haven) και η αυξημένη πιθανότητα εξόδου της Ευρωζώνης από την κρίση δημοσίου χρέους εντός του έτους όπως χαρακτηριστικά σχολίασε και ο πρόεδρος της ΕΚΤ, αποτελούν τους βασικούς λόγους ενίσχυσης του ευρώ έναντι των κυριότερων νομισμάτων. Θετικά επιδρούν στο ευρώ, επίσης, οι πιέσεις που εκδηλώνονται στο γιεν, καθώς αυξάνονται οι ενδείξεις ότι η ιαπωνική κυβέρνηση και η Τσίπινιας στηρίζουν ένα μεσοπρόθεσμο στόχο πληθωρισμού (2%). Το ευρώ κερδίζει έδαφος και έναντι του ελβετικού φράγκου στο 1,2275 CHF/EUR (υψηλά 13 μηνών) και κυμαίνεται στα υψηλότερα επίπεδα των τελευταίων 9 μηνών έναντι της στερλίνας (EURGBP 0,8305 15.1.2013).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Ελληνική Οικονομία

Εκτέλεση του Προϋπολογισμού του 2012: Σύμφωνα με τα στοιχεία του Γενικού Λογιστηρίου, το έλλειμμα του κρατικού προϋπολογισμού σε δημοσιονομική βάση διαμορφώθηκε το 2012 στα € 15,9 δις., έναντι του ελλείμματος € 22,77 δις το 2011 και έναντι του στόχου που είχε τεθεί στον Π2013 για έλλειμμα ύψους € 16,3 δις το 2012. Επίσης, **το πρωτογενές έλλειμμα της κεντρικής κυβέρνησης (δηλαδή το συνολικό έλλειμμα χωρίς τις δαπάνες για τόκους) διαμορφώθηκε στα € 3,68 δις το 2012, έναντι € 6,43 δις το 2011, σημειώνοντας πτώση κατά -42,7%. Το έλλειμμα αυτό ήταν επίσης χαμηλότερο έναντι του στόχου του για πρωτογενές έλλειμμα € 4,58 δις. που είχε τεθεί για το 2012 στον Π2013.**

Η ανωτέρω ικανοποιητική εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού το 2012 πραγματοποιήθηκε παρά την εξαιρετικά απογοητευτική επίδοση της Κυβέρνησης στον τομέα της είσπραξης των εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού (Τ.Π.), καθώς και στον τομέα της απορρόφησης των εσόδων του Προϋπολογισμού Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Στον Τ.Π. ελήφθησαν μέτρα αύξησης των εσόδων κατά € 3,2 δις το 2011 και, επιπλέον, κατά € 11,9 δις το 2012, τα οποία επιβάρυναν καταθλιπτικά τους συνεπείς φορολογούμενους, ακόμη και τους πιο χαμηλόμισθους, ιδιαίτερα το 2012. Μόνο από τη μείωση του αφορολογήτου ορίου στα € 5000 εισπράχθηκαν άνω των € 2,2 δις επιπλέον σε μεγάλο βαθμό από φορολογούμενους με πολύ χαμηλό εισόδημα. Παρόλα αυτά, τα έσοδα του Τ.Π. ήταν μειωμένα το 2012 κατά € 2,9 δις από τα έσοδα του 2011. Ειδικότερα, τα καθαρά έσοδα του Τ.Π.

καταποντίστηκαν κατά -17,3% σε ετήσια βάση τον Δεκ.'12 και τον Νοέμ.'12, ενώ συνολικά το 2012 μειώθηκαν κατά -4,1% ή κατά € 2,0 δις, έναντι μείωσής τους κατά -1,4% το 2011. Δηλαδή με μέτρα για αύξηση των εσόδων ύψους € 11,9 δις, τα έσοδα μειώνονται κατά € 2,0 δις. Χάθηκαν δηλαδή έσοδα € 14,9 δις το 2012, ενώ ολόκληρη η πτώση του ΑΕΠ το έτος αυτό δεν ξεπέρασε τα € 11,0 δις.

Βέβαια, τα καθαρά έσοδα του Τ.Π. το 2012 εμφανίζονται αυξημένα κατά € 410 εκατ. σε σχέση με τον στόχο που είχε τεθεί για το 2012 στον Π2013. Ωστόσο, η θετική αυτή απόκλιση δεν ανατρέπει τα όσα προαναφέρθηκαν για την εξαιρετικά αρνητική πορεία των εσόδων του Τ.Π. το 2012, μετά την επίσης σημαντικά αρνητική τους πορεία το 2011. Απλώς είχε υποεκτιμηθεί η αύξηση των εσόδων από τον Φόρο στην Περιουσία (κατά € 170 εκατ.), από τον Φόρο Εισοδήματος (κατά € 355 εκατ.), από τα έσοδα από τέλη κυκλοφορίας (κατά € 55 εκατ.), η αύξηση από τα μη φορολογικά έσοδα (κατά € 32 εκατ.), καθώς και η μείωση των επιστροφών φόρων (κατά € 365 εκατ.).

Η μείωση λοιπόν του πρωτογενούς ελλείμματος το 2012 οφείλεται για μια ακόμη φορά αποκλειστικά στην **μεγάλη πτώση των συνολικών πρωτογενών δαπανών του Τ.Π.** (συμπεριλαμβανομένων και των δαπανών για αποπληρωμή χρεών των νοσοκομείων, για καταπτώσεις εγγυήσεων και για εξοπλιστικά προγράμματα) κατά -9,4% σε ετήσια βάση το 2012, έναντι της αύξησής τους κατά 0,2% το 2011. Έτσι, οι δαπάνες αυτές διαμορφώθηκαν στα € 48,74 δις, το 2012, έναντι € 53,8 δις το 2011 και έναντι € 49,55 δις (πτώση κατά -7,7%) που προέβλεπε ο Π2013. Ειδικότερα, οι καταπτώσεις εγγυήσεων διαμορφώθηκαν τελικά στα € 796 εκατ. το 2012 (έναντι στόχου για € 869 εκατ.), από € 1,44 δις. το 2011 και οι πληρωμές για εξοπλιστικά προγράμματα διαμορφώθηκαν στα € 410 εκατ. το 2012, (έναντι του στόχου για € 700 εκατ.), από € 360 εκατ. το 2011.

Το έλλειμμα του ΠΔΕ ανήλθε τελικά σε υψηλό επίπεδο, στα € 2,52 δις. το 2012 (ενώ μέχρι το 11μηνο Ιαν.-Νοέμ.'12 είχε περιορισθεί σημαντικά στα € 671 εκατ.), έναντι ελλείμματος € 2,786 δις. το 2011. Αυτό συνέβη λόγω της μεγάλης υστέρησης και των εσόδων του ΠΔΕ, τα οποία διαμορφώθηκαν μόλις στα € 3,59 δις το 2012, ενώ τον Δεκ.'12 μειώθηκαν κατά 44% σε ετήσια βάση, λόγω των μειωμένων εισροών από την Ε.Ε. Τα έσοδα αυτά το 2012 μειώθηκαν κατά 4,9% έναντι του 2011, ενώ υπολείπονταν του στόχου για το 2012 κατά € 1,1 δις. Από την άλλη πλευρά, σημειώνεται η εκ νέου μεγάλη πτώση των δαπανών του ΠΔΕ στα € 6,11 δις το 2012, έναντι € 6,56 δις το 2011 και έναντι τα στόχου για € 6,85 δις το 2012.

Οι δαπάνες για τόκους ανήλθαν τελικά στα € 12,22 δις το 2012, αρκετά υψηλότερα από τα € 11,735 δις. που προβλεπόταν στον Π2013. Σε αυτά θα πρέπει να προστεθούν και τα € 541 εκατ. που αφορούν προμήθειες εκταμίευσης των ομολόγων του ΕFSF.

Ηλεκτρική Ενέργεια: Στις 50.289,2 GWh διαμορφώθηκε η κατανάλωση Ηλεκτρικής Ενέργειας (Η/Ε) το 2012, σημειώνοντας πτώση κατά -2,34% σε ετήσια βάση έναντι του 2011 και κατά -9,67% από το 2008, όπου είχε διαμορφωθεί στις 55.675 GWh. Επίσης, ελαφρά μειωμένη ήταν η κατανάλωση Η/Ε και έναντι του 2004, όπου ήταν στις 50.953 GWh.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΑΔΜΗΕ, η πτώση της κατανάλωσης το 2011 ήταν -2,51% στη χαμηλή τάση και -1,6% στην υψηλή τάση, ενώ έναντι του 2008 η πτώση της κατανάλωσης στην υψηλή τάση (με την οποία τροφοδοτούνται οι επιχειρήσεις μεταλλουργίας, χαλυβουργίας και οι τσιμεντοβιομηχανίες) ήταν σημαντική, στα -13,64%. Οι καθαρές εισαγωγές Η/Ε (εισαγωγές μείον εξαγωγές) από τις γειτονικές χώρες μειώθηκαν στις 1.784 GWh το 2012, σημειώνοντας πτώση κατά 44,8% σε ετήσια βάση, ενώ η πτώση τους έναντι του 2008 ανέρχεται στο 68,2%.

Η παραγωγή Η/Ε από μονάδες ΑΠΕ (αιολικά, φωτοβολταϊκά, μικρά υδροηλεκτρικά κλπ), το 2012 ανήλθε σε 3.113,4 GWh και ήταν αυξημένη κατά 22,81% έναντι του 2011, με συμμετοχή 6,19% στην κάλυψη της ζήτησης. Το 2008 η παραγωγή από ΑΠΕ ήταν 1.568,9 GWh και η συμμετοχή στην κάλυψη της ζήτησης στο 2,80%. Σημειώνεται ότι η υψηλότερη ημερήσια καταγεγραμμένη ζήτηση κατά τη διάρκεια του έτους είχε σημειωθεί το 2008 στα 10.393 MW την 22^α Ιουλίου, ενώ το 2012 σημειώθηκε στα 9.894 MW την 16^η Ιουλίου.

Βιομηχανική Παραγωγή: Ο δείκτης **παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας** αυξήθηκε οριακά κατά +0,2%, σε ετήσια βάση, τον Νοέμ.'12, έναντι αύξησης κατά +1,1% τον Οκτ.'12 και της μείωσής του κατά -6,7% τον Σεπτ.'12 (Νοέμ.'11: -11,6%). Σωρευτικά, στο 11μηνο'12, η πτώση του δείκτη διαμορφώθηκε στο -4,5%, έναντι της πτώσης του κατά -7,9% στο 11μηνο'11.

Ειδικότερα, η παραγωγή της μεταποιητικής βιομηχανίας μειώθηκε κατά -9,7% σε ετήσια βάση στο 1^ο 3μηνο.'12, κατά -4,0%, σε ετήσια βάση στο 2^ο 3μηνο.'12, κατά -4,4% στο 3^ο 3μηνο.'12, ενώ αναμένεται να σημειώσει αύξηση κατά +1,0% σε ετήσια βάση στο 4^ο 3μηνο.'12, λαμβάνοντας υπόψη την πολύ χαμηλή βάση του 4^{ου} 3μήνου του 2011. Σημειώνεται ότι η παραγωγή της μεταποιητικής βιομηχανίας πραγματοποιήθηκε το 2012 από 3.800 περίπου εργοστάσια (ΕΛΣΤΑΤ) (με απασχόληση πάνω από 10 άτομα) που απασχολούν 200.000 άτομα με προστιθέμενη αξία € 12 δις.

Η μείωση της παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας στο 11μηνο'12 σε ετήσια βάση αποδίδεται κυρίως στους ακόλουθους κλάδους:

α) Στους **παραδοσιακούς κλάδους** που σημειώνουν συνεχή μείωση της παραγωγής, όπως η **κλωστούφαντουργία** (11μηνο'12:-18,2% μετά την πτώση κατά -21,8% στο 11μηνο'11), τα **είδη ένδυσης** (-9,2% στο 11μηνο'12, μετά το -25,9% στο 11μηνο'11) και τα **δέρματα – είδη υπόδησης** (-34,6% στο 11μηνο'12, 11μηνο.'11: -15,2%).

Από τα ανωτέρω, κάποιες ενθαρρυντικές εξελίξεις είναι: i) ο περιορισμός της πτώσης της παραγωγής στα *είδη ένδυσης* στο -3,6% τον Νοέμ.'12 (-9,2% στο 11μηνο.'12), έναντι πτώσης της κατά -22,2% τον Νοέμ.'11, που ενδεχομένως σηματοδοτεί κάποια σταθεροποίηση του κλάδου στα πολύ χαμηλά επίπεδα παραγωγής που έχει περιέλθει το 2012 και ii) το γεγονός ότι ο βαθμός χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού στον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας αυξήθηκε σημαντικά στο 62,1 τον Οκτ.'12, από το πολύ χαμηλό 40,2 τον Σεπτ.'12 και 39,3 τον Οκτ.'11.

Γενικά, η παραγωγή των κλάδων αυτών εκτοπίζεται από την Ελλάδα από τις αρχές της 10ετίας του 2000, εξαιτίας του έντονου ανταγωνισμού που υφίστανται από χώρες χαμηλού κόστους. Πολλές ελληνικές επιχειρήσεις έχουν ήδη μεταφέρει την παραγωγή τους στις γειτονικές χώρες χαμηλού κόστους και χαμηλής φορολογικής επιβάρυνσης και αντί για παραγωγή στην Ελλάδα και για εξαγωγές, εισάγουν προϊόντα από τις χώρες στις οποίες τα παράγουν.

Ωστόσο, μετά τη σημαντική μείωση του κόστους εργασίας στην Ελλάδα και την αποκατάσταση ενός πιο εποικοδομητικού πλαισίου λειτουργίας της οικονομίας και των επιχειρήσεων στη χώρα, η οικονομική κατάσταση και η δραστηριότητα των επιχειρήσεων στον κλάδο θα μπορούσε να βελτιωθεί σημαντικά με την βελτίωση και των συνθηκών χρηματοδότησης αυτών των επιχειρήσεων και την αποκατάσταση συνθηκών ικανοποιητικής ανάπτυξης της οικονομίας ως σύνολο. Σημειώνεται ότι το 2012 σημειώθηκαν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές στο βαμβάκι διεθνώς, με αποτέλεσμα και τη μεγάλη αύξηση των εξαγωγών βάμβακος κατά +200,4% σε ετήσια βάση στο 8μηνο.'12.

Μεταβολή (% σε ετήσια βάση) της παραγωγής της μεταποιητικής βιομηχανίας κατά κλάδο			
	Στάθμιση στο ΔΠΜΒ	Ιαν-Νοέμ.'12	
		Ιαν-Νοέμ.'12	Ιαν-Νοέμ.'11
Τρόφιμα	18,23%	-3,9%	-3,7%
Φαρμακευτικά προϊόντα και σκευάσματα	1,74%	-4,9%	0,1%
Παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα	11,30%	23,6%	-15,7%
Ποτά	6,00%	-10,2%	-7,4%
Καπνός	1,90%	-6,9%	9,2%
Κλωστοϋφαντουργικές ύλες	3,10%	-18,2%	-21,0%
Είδη Ένδυσης	3,40%	-9,2%	-25,8%
Ξύλο και φελός	1,20%	-11,4%	2,9%
Χαρτί και προϊόντα από χαρτί	2,30%	-10,3%	-8,1%
Χημικά προϊόντα	5,34%	-12,5%	-3,8%
Μη μεταλλικά ορυκτά	10,30%	-17,5%	-35,2%
Βασικά μέταλλα	8,00%	-5,8%	7,2%
Προϊόντα από ελαστική και πλαστική υλή	4,20%	-10,5%	-6,6%
Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων	5,10%	-10,7%	-5,0%
Έπιπλα	1,54%	-29,4%	-20,1%
Ηλεκτρ. Υπόλ. - Ηλεκτρον. & Οπτικά προϊόντα	1,21%	-6,3%	-16,5%
Ηλεκτρολογικός Εξοπλισμός	3,00%	-6,9%	-11,5%
Μηχάνημα και είδη εξοπλισμού	2,05%	-18,3%	-1,9%
Δείκτης Παραγ. Μεταποιητικής Βιομηχανίας	100,00%	-4,5%	-8,9%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.

β) Στους κλάδους που σχετίζονται με τις κατασκευές και ιδιαίτερα με την οικοδομική δραστηριότητα, που αντανakλάται στην πτώση της παραγωγής, του πολύ σημαντικού για την Ελλάδα κλάδου των **μη μεταλλικών ορυκτών** (στάθμιση: 10,3%), κατά -17,5% στο 11μηνο'12, μετά την πτώση του κατά -34,8% στο 11μηνο'11. Ο δείκτης παραγωγής του κλάδου υποχώρησε στις 32,5 μονάδες (του έτους βάσης 2005=100) στο 11μηνο.'12 με σημαντική

ανεκμετάλλευτη παραγωγική δραστηριότητα στον κλάδο, αφού ο βαθμός χρησιμοποίησης του εργοστασιακού του δυναμικού διαμορφώθηκε στο 69,3% τον Οκτ.'12, από 66,9 τον Σεπτ.'12 και 60,3 τον Οκτ.'11.

Επίσης, επιταχύνθηκε το 2012 η πτώση της παραγωγής και σε άλλο **παραδοσιακό κλάδο αυτό των επίπλων** (11μηνο'12: -29,4%, 11μηνο'11: -21,2%), ενώ ο δείκτης παραγωγής του κλάδου διαμορφώνεται στο πολύ χαμηλό 34,9 (2005=100) στο 11μηνο.'12, έναντι 100 το 2005.

γ) Στους κλάδους που συνδέονται με τις κρατικές προμήθειες, των οποίων η λειτουργία στηρίζονταν έως πρόσφατα σε μεγάλο βαθμό σε μη ανταγωνιστικές κρατικές παραγγελίες. Ειδικότερα, ο κλάδος του «**λοιπού εξοπλισμού μεταφορών**» (στον οποίο εντάσσονται και τα ναυπηγεία) σημείωσε νέα πτώση της παραγωγής του κατά -27,7% στο 11μηνο'12, έναντι πτώσης της κατά -32,0% στο 11μηνο'11. Η διακοπή της παραγωγικής διαδικασίας στα Ναυπηγεία Σκαρμαγκακά (ΕΝΑΕ) συμβαίνει παρά το ότι υπάρχουν ακόμη 3 υποβρύχια για τις ελληνικές ένοπλες δυνάμεις στα οποία οι ναυπηγικές εργασίες έχουν ολοκληρωθεί κατά 90% και παρόλα αυτά δεν είναι δυνατό να παραδοθούν διότι οι εναπομένουσες εργασίες δεν προωθούνται, λόγω διενέξεων μεταξύ της ελληνικής πλευράς και της διοίκησης των ναυπηγείων. Από την άλλη πλευρά, τα ναυπηγεία δεν λειτουργούν διότι δεν έχουν τη δυνατότητα να αναλάβουν παραγγελίες από τον ιδιωτικό τομέα, λόγω καταδίκης τους από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για παραβίαση της κοινοτικής νομοθεσίας περί ανταγωνισμού στο παρελθόν. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο δείκτης παραγωγής του κλάδου διαμορφώθηκε στο 26,1 στο 11μηνο.'12, από 100 το 2005.

Επίσης, στον **κλάδο των μηχανοκίνητων οχημάτων, ρυμουλκούμενων** (στάθμιση: 0,8%) σημειώνεται πτώση της παραγωγής κατά -41,1% τον Νοέμ.'12 ή κατά -13,1% στο 11μηνο.'12 από -18,4% τον Νοέμ.'11 και -8,4% στο 11μηνο.'11. Και στον κλάδο αυτό ο δείκτης παραγωγής διαμορφώνεται πολύ χαμηλά, στις 42,0 μονάδες στο 11μηνο του 2012.

Όσον αφορά στους υπόλοιπους κλάδους της μεταποιητικής βιομηχανίας θετική εξέλιξη σημειώθηκε τον Νοέμ.'12 στους ακόλουθους:

1) Στα παράγωγα πετρελαίου και άνθρακα σημειώθηκε αύξηση της παραγωγής κατά 53,1% τον Νοέμ.'12, έναντι μείωσής της κατά -23,8% τον Νοέμ.'11. Οι εξελίξεις αυτές οφείλονται στην υπολειτουργία πέρυσι ενός μεγάλου διυλιστηρίου και στην φετινή αυξημένη παραγωγή και των δύο διυλιστηρίων της χώρας για πραγματοποίηση και σημαντικών εξαγωγών προϊόντων πετρελαίου.

3) Στον κλάδο της παραγωγής τροφίμων (στάθμιση: 18,2%) σημειώθηκε μικρή σχετικά πτώση της παραγωγής κατά -3,9% στο 11μηνο.'12, μετά τη μείωσή της κατά -0,5% στο 11μηνο.'11. Η παραγωγή στον κλάδο αυτό ενισχύεται από τη σημαντική αύξηση των εξαγωγών. Ο δείκτης παραγωγής του κλάδου διαμορφώνεται στο 93,6 στο 11μηνο.'12,

έναντι 100 το 2005 και φαίνεται ότι έχει επηρεασθεί σε σχετικά χαμηλό βαθμό από την μεγάλη ύφεση στην εγχώρια οικονομία. Επίσης, ο βαθμός χρησιμοποίησης του εργοστασιακού του δυναμικού στο γενικότερο κλάδο Τρόφιμα-Ποτά-Καπνός διαμορφώνεται στο σχετικά χαμηλό 71,7 τον Οκτ.'12, από 73,1 τον Σεπτ.'12 και 72,1 τον Οκτ.'11. Γενικά, ο κλάδος αυτός μπορεί να αποτελέσει τη βάση για τη δυναμική ανάκαμψη της παραγωγής και των εξαγωγών της χώρας όταν οι συνθήκες χρηματοδότησης και ομαλοποίησης της λειτουργίας της ελληνικής οικονομίας το επιτρέψουν.

4) Επίσης, **ο κλάδος του ηλεκτρολογικού εξοπλισμού** έχει επηρεαστεί αρνητικά από τη μεγάλη πτώση της εγχώριας οικοδομικής δραστηριότητας και γενικότερα της εγχώριας ζήτησης. Έτσι, η πτώση της παραγωγής ήταν σχετικά περιορισμένη κατά -6,9% σε ετήσια βάση στο 11μηνο του 2012, μετά την πτώση του κατά -9,7% στο 11μηνο του 2011. Ο δείκτης παραγωγής του κλάδου έχει βέβαια μειωθεί σημαντικά στο 66,5 στο 11μηνο.'12 από 79,1 στο 11μηνο του 2010, αλλά ο κλάδος μπορεί να αυξήσει ακόμα περισσότερο την εξωστρέφειά του και να επιτύχει θετικούς ρυθμούς αύξησης της παραγωγής μόλις αποκατασταθούν συνθήκες ομαλής λειτουργίας της εγχώριας οικονομίας.

5) **Στα βασικά μέταλλα** (Στάθμιση: 8,0%) σημειώθηκε μικρή πτώση της παραγωγής στο 11μηνο του 2012 κατά -5,8%, μετά την αύξησή της κατά 7,1% στο 11μηνο.'11. Ο δείκτης παραγωγής διατηρείται σε υψηλά επίπεδα, στο 94,0 στο 11μηνο.'12 από 100 το 2005. Η παραγωγή στον κλάδο επηρεάστηκε αρνητικά το 2012 από τη συγκράτηση των εξαγωγών του που είχαν σημειώσει σημαντική αύξηση στα προηγούμενα έτη. Σημειώνεται ότι ο βαθμός χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού στον κλάδο της βασικής μεταλλουργίας διαμορφώνεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, στο 55,5 τον Οκτ.'12, από 37,1 τον Σεπτ.'12 και από 61,8 τον Οκτ.'11.

6) **Η παραγωγή προϊόντων από ελαστική και πλαστική ύλη** (Στάθμιση: 4,2%), σημείωσε πτώση κατά -10,5% στο 11μηνο.'12, μετά την πτώση της κατά -7,1% στο 11μηνο.'11. Ο δείκτης παραγωγής του κλάδου διαμορφώθηκε στο 72,2 στο 11μηνο.'12 από 80,7 στο 11μηνο.'11, ενώ οι εξαγωγές του κλάδου ήταν αυξημένες κατά 3,8% σε ετήσια βάση στο 8μηνο.'12.

7) **Η παραγωγή χημικών προϊόντων (Στάθμιση: 5,3%)** σημείωσε επίσης πτώση κατά -12,5% στο 11μηνο.'12, μετά τη μικρή πτώση της κατά -3,1% στο 11μηνο.'11. Ο δείκτης παραγωγής διαμορφώθηκε στο 73,0 στο 11μηνο.'12, παρά το ότι ο κλάδος αντιμετωπίζει με λιγότερες απώλειες από άλλους στη βαθειά ύφεση στην ελληνική οικονομία. Ο βαθμός χρησιμοποίησης του εργοστασιακού δυναμικού στον κλάδο ήταν στο 70,6 τον Οκτ.'12, από 68,0 τον Σεπτ.'12 και 73,1 τον Οκτ.'11. Οι εξαγωγές προϊόντων του κλάδου ήταν αυξημένες κατά 5,0% στο 8μηνο.'12, αλλά δεν μπόρεσαν να αποτρέψουν τη νέα πτώση της παραγωγής του κλάδου.

Τέλος, όσον αφορά στον **Γενικό Δείκτη της Βιομηχανικής Παραγωγής, μειώθηκε κατά -3,5% σε ετήσια βάση στο 11μηνο'12**, έναντι πτώσης του κατά -7,5% στο 11μηνο'11. Η μείωση του Γενικού Δείκτη προήλθε από: (1) Την υποχώρηση της μεταποιητικής παραγωγής (-4,5%). (2) Την αύξηση της εξόρυξης λιγνίτη στο 11μηνο'12 κατά +9,4% δεδομένου ότι το 2011 σημειώθηκε σημαντική πτώση της παραγωγής, εξαιτίας απεργιών που καθήλωσαν τον κλάδο. (3) Τη μικρή σχετικά μείωση της παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος κατά -2,8% στο 11μηνο.'12 μετά τη μεγάλη πτώση της κατά -9,3% στο 11μηνο του 2011.

Απασχόληση-Ανεργία με βάση την έρευνα εργατικού δυναμικού (ΕΕΔ) της ΕΛΣΤΑΤ: Σύμφωνα με τα μη εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, **ο αριθμός των απασχολούμενων (15-74 ετών) σημείωσε αύξηση κατά 78,3 χιλ. άτομα τον Οκτώβριο του 2012** από μείωση κατά 61,1 χιλ. άτομα τον Σεπτ.'12 και έναντι μείωσης κατά 87,3 χιλ. άτομα τον Αύγ.'12 και διαμορφώθηκε στις 3.739,5 χιλ. τον Οκτ.'12 από 3.661,2 χιλ. τον Σεπτ.'12 και 3.722,3 χιλ. τον Αύγ.'12.

Σε ετήσια βάση, ο αριθμός των απασχολούμενων ήταν μειωμένος κατά -7,8% τον Οκτ.'12 από -9,3% τον Σεπτ.'12 και -7,6% τον Αύγ.'12. Επίσης, σύμφωνα με την έρευνα της ΕΛΣΤΑΤ, το **εργατικό δυναμικό** (απασχολούμενοι και άνεργοι) αυξήθηκε κατά 97,4 χιλ. τον Οκτ.'12 από 31,4 χιλ. τον Σεπτ.'12 και έναντι μείωσης κατά 61,7 χιλ. τον Αύγ.'12.

Ο συνδυασμός των ανωτέρω τάσεων, οδήγησε σε **νέα άνοδο του αριθμού των ανέργων** στα 1.284,1 χιλ. άτομα τον Οκτ.'12 από 1.265,0 χιλ. άτομα τον Σεπτ.'12 και 1.201,8 χιλ. άτομα τον Αύγ.'12. Ως αποτέλεσμα, το **ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε** στο 25,6% του εργατικού δυναμικού τον Οκτ.'12 από 25,7% τον Σεπτ.'12 και 24,4% τον Αύγ.'12. Για το έτος 2012 ως σύνολο το μέσο ποσοστό ανεργίας με βάση τις ΕΕΔ εκτιμάται τώρα στο 24,1% του εργατικού δυναμικού.

Εμπορευματικές Συναλλαγές (ΕΛΣΤΑΤ): οι εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή, αυξήθηκαν κατά 3,4% τον Νοέμ.'12, μετά από μείωσή τους κατά -3,8% τον Νοέμ.'11 και την αύξησή τους κατά 36,0% τον Νοέμ.'10. Επίσης, είναι αυξημένες κατά 6,1% στο 11μηνο.'12, μετά την αύξησή τους κατά 10,3% στο 11μηνο.'11 και κατά 7,5% στο 11μηνο.'10. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή ανήλθαν στα € 15,57 δισ. στο 11μηνο.'12 από € 14,68 δισ. στο 11μηνο.'11.

Ειδικότερα, το 2012 σημειώνεται μεγάλη αύξηση των **εξαγωγών αγαθών χωρίς πετρελαιοειδή** προς τις τρίτες χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά 20,2% σε ετήσια βάση στο 11μηνο'12 από αύξησή τους κατά 10,2% σε ετήσια βάση και στο 11μηνο'11, ενώ και η πτώση των εξαγωγών προς τις χώρες της ΕΕ-27 διαμορφώθηκε στο -1,2% το 11μηνο'12 από αύξηση κατά 10,3% στο 11μηνο.'11.

Στον τομέα των εισαγωγών, **οι εισαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή** σημείωσαν πτώση στο 11μηνο'12

κατά -7,0% σε ετήσια βάση, έναντι της πτώσης τους κατά -12,6% στο 11μηνο.'11. Επίσης, σημείωσαν πτώση κατά -8,0% σε ετήσια βάση τον Νοέμ.'12, μετά τη μεγάλη πτώση τους κατά -16,9% σε ετήσια βάση τον Νοέμ.'11.

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το εμπορικό ισοζύγιο χωρίς πετρελαιοειδή μειώθηκε κατά -12,6% στο 11μηνο.'12, μετά την πτώση του κατά -27,1% στο 11μηνο.'11.

Εξαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή			
	2011	2012	%Δ 2012
Νοέμβριος	1.508,8	1.559,5	3,4%
11μηνο'12	14.677,0	15.574,3	6,1%
Εισαγωγές χωρίς πετρελαιοειδή			
	2011	2012	%Δ 2012
Νοέμβριος	2.651,9	2.440,0	-8,0%
11μηνο'12	29.790,8	27.698,7	-7,0%
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ			

Πληθωρισμός: Ο **πληθωρισμός**, με βάση τον ΔΤΚ, **υποχώρησε στο +0,8% τον Δεκ.'12** από 1,0% τον Νοέμ.'12, 1,6% τον Οκτ.'12 και 2,4% τον Δεκ.'11 και διαμορφώνεται στο χαμηλότερο επίπεδο στην Ε.Ε. (όπου ο πληθωρισμός υποχώρησε στο 2,3% τον Δεκ.'12, από 2,4% τον Νοέμ.'12).

Η μείωση του πληθωρισμού τον Δεκέμβριο του 2012, οφείλεται κυρίως: α) Στην πτωτική επίπτωση κατά -0,03 π.μ από τις τιμές πετρελαίου & βενζίνης. β) Στην πτωτική επίπτωση από τις τιμές των φρούτων-λαχανικών κατά -0,05 π.μ. γ) Στην πτωτική επίπτωση κατά -0,05 π.μ από μειώσεις τιμών σε μια ευρεία σειρά προϊόντων, δ) Στην πτωτική επίπτωση από την πτώση των τιμών των τηλεφωνικών υπηρεσιών κατά -0,09 π.μ. ε) Στην πτωτική επίπτωση από τη μη καταγραφή αυξήσεων στις τιμές των εστιατορίων-ζαχαροπλασטיών λόγω δώρου Χριστουγέννων κατά -0,10 π.μ. Από την άλλη πλευρά αυξητική επίπτωση στον πληθωρισμό κατά +0,23 π.μ. είχε η πτώση των τιμών των προϊόντων ένδυσης & υπόδησης μόνο κατά -0,2% το Δεκ.'12, έναντι πτώσης τους κατά -2,9% τον Δεκ.'11.

Συμβολή στον Πληθωρισμό Κύριων Κατηγοριών Προϊόντων				
	% μεταβολή τιμών Δεκ'11/Δεκ'10	Επίπτωση στον πληθωρισμό Δεκ'11	% μεταβολή τιμών Δεκ'12/Δεκ'11	Επίπτωση στον πληθωρισμό Δεκ'12
Αγαθά και Υπηρεσίες				
Δημητριακά και παρασκευάσματα	3,8	0,09	-1,6	-0,04
Γαλακτοκομικά και Αυγά	4,0	0,11	1,0	0,03
Λαχανικά (ωπά)	11,5	0,12	-13,1	-0,15
Κρέατα γενικά	1,8	0,07	1,8	0,07
Πατάτες (ωπές)	-6,3	-0,02	15,5	0,05
Ένδυση και υπόδηση	-0,6	-0,05	5,3	0,45
Ηλεκτρικό Ρεύμα	3,4	0,06	16,3	0,31
Πετρέλαιο Θέρμανσης	25,3	0,65	37,9	1,20
Καύσιμα αυτοκινήτου	3,4	0,21	4,2	0,25
Αυτοκίνητα	-6,4	-0,27	-1,7	-0,07
Τηλεφωνικές υπηρεσίες	-0,4	-0,02	-3,9	-0,17
Φυσικό αέριο	39,2	0,05	5,9	0,01
Ασφάλιστρα μεταφορών	4,5	0,08	-1,2	-0,03
Οπτικοακουστικές εξοπλισμός-υπολογιστές	-5,8	-0,05	-5,2	-0,04
Φάρμακα	-5,3	-0,06	-15,4	-0,15
Δίδακτρα	-0,9	-0,03	-3,9	-0,11
Εστιατόρια-Ζαχαροπλαστέια-Καφεεία-Κυλικεία	3,8	0,40	-0,8	-0,08
Έξοδα ξενοδοχείων	-10,0	-0,06	-5,0	-0,02
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ.				

Για τους ανωτέρω λόγους ο **πληθωρισμός με βάση τον εναρμονισμένο ΔΤΚ** διαμορφώθηκε

χαμηλότερα στο 0,3% τον Δεκ.'12, από 0,4% τον Νοέμ.'12 και 0,9% τον Οκτ.'12.

Ωστόσο, ο **δομικός πληθωρισμός (που δεν επηρεάζεται από τις αυξομειώσεις στις τιμές των καυσίμων και των φρέσκων φρούτων και λαχανικά) διατηρήθηκε σε αρνητικό επίπεδο, στο -0,6% τον Δεκ.'12 από -0,5% τον Νοέμ.'12 και -0,3% τον Οκτ.'12.**

Επιπλέον του πετρελαίου θέρμανσης (37,9%), σημαντικές αυξήσεις τιμών που επηρεάζουν τον ετήσιο πληθωρισμό στο 12μηνο που έληξε τον Δεκ.'12 σημειώθηκαν στο ηλεκτρικό ρεύμα (16,3%), τα καύσιμα αυτοκινήτου (4,2%), τα αεροπλάνα (33,7%), το φυσικό αέριο (5,9%), κ.ά. Από την άλλη πλευρά, σημειώνεται η πτώση των τιμών στα φάρμακα (-15,4%), στα έξοδα ξενοδοχείων (-5,0%), στα ενοίκια κατοικιών (-4,0%), στα ασφάλιστρα μεταφορών (-1,2%), στις τηλεφωνικές υπηρεσίες (-3,9%), στα αυτοκίνητα (-1,7%), κ.ά.

Με βάση τις ανωτέρω εξελίξεις, ο μέσος πληθωρισμός με βάση το ΔΤΚ διαμορφώθηκε (όπως αναμενόταν) στο 1,5% το 2012, ενώ περαιτέρω πτώση του στο 0,5% αναμένεται το 2013 (-0,2% τον Δεκ.'2013) από 3,4% το 2011. Επίσης, ο μέσος πληθωρισμός με βάση τον Εναρμονισμένο ΔΤΚ διαμορφώθηκε στο 1,0% το 2012 και αναμένεται στο 0,1% το 2013 (-0,4% τον Δεκ.'2013), από 3,1% το 2011. Οι εκτιμήσεις για το 2013 στηρίζονται στην υπόθεση ότι οι διεθνείς τιμές του πετρελαίου σε ευρώ θα διαμορφωθούν με όχι μεγάλες αποκλίσεις από τις τιμές του το 2012.

Εξελίξεις στον Τουρισμό: Σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), οι αφίξεις ξένων τουριστών στα κυριότερα αεροδρόμια της χώρας (με απευθείας αεροπορικές πτήσεις από το εξωτερικό) παρουσίασαν μείωση κατά -3,3% το 2012, σε ετήσια βάση, (11μην.'12: -3,4%, 9μην.'12: -2,5% και 1^ο 6μηνο'12: -4,7%), έναντι αύξησής τους κατά +10,5% το 2011. Σημειώνεται ότι ο αριθμός των αεροπορικών αφίξεων ξένων τουριστών μειώθηκε κατά -1,9% τον Δεκ.'12 σε ετήσια βάση, έναντι πτώσης κατά -7,1% τον Δεκ.'11.

Πίνακας: Αριθμός Αεροπορικών Αφίξεων (σε κύρια αεροδρόμια)					
	2010	2011	2012	2011/2010	2012/2011
Ιαν.	221.022	215.754	191.414	-2,38%	-11,28%
Φεβρ.	169.100	171.184	149.828	1,23%	-12,48%
Μάρτ.	259.614	217.936	215.210	-16,05%	-1,25%
Απρ.	437.233	525.732	533.848	20,24%	1,54%
Μάιος	1.208.994	1.303.006	1.198.073	7,78%	-8,05%
Ιούν.	1.541.752	1.818.411	1.759.018	17,94%	-3,27%
Ιουλ.	2.031.474	2.332.296	2.271.398	14,81%	-2,61%
Αύγ.	2.034.531	2.249.466	2.245.200	10,56%	-0,19%
Σεπτ.	1.552.599	1.726.873	1.720.135	11,22%	-0,39%
Οκτ.	761.718	780.086	674.989	2,41%	-13,47%
Νοέμ.	211.604	188.098	182.689	-11,11%	-2,88%
Δεκ.	186.095	172.900	169.645	-7,09%	-1,88%
Σύνολο	10.615.736	11.701.742	11.311.447	10,23%	-3,34%
Πηγή: ΣΕΤΕ.					

Παράλληλα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας (ΥΠΑ) οι αφίξεις εξωτερικού, στο σύνολο των αεροδρομίων της χώρας, μειώθηκαν κατά -6,0% το 2012, έναντι αύξησής τους κατά +7,0% το 2011. Επίσης, οι αφίξεις κατοίκων

εσωτερικού μειώθηκαν σημαντικά κατά -10,3% το 2012, μετά την πτώση τους κατά -9,4% και το 2011.

Κατά τον ΣΕΤΕ, η μεγαλύτερη αύξηση των διεθνών αφίξεων 2012 σε ετήσια βάση σημειώθηκε στα αεροδρόμια: Κεφαλονιάς και Κέρκυρας (+13,1% και +6,3%), των Χανίων (+9,3%), της Μυκόνου (+6,9%), της Θεσσαλονίκης (+5,7%) και της Σκιάθου (+4,2%). Αντίθετα, σημαντική μείωση συνεχίζει να παρατηρείται στις αφίξεις στο αεροδρόμιο των Αθηνών (-11,1%) και ακολουθούν σε διακριτές μειώσεις τα αεροδρόμια της Καβάλας (-14,7%), της Ρόδου και Κω (-7,3% και -5,7%) και στα αεροδρόμια της Σάμου (-8,6%), του Ηρακλείου Κρήτης (-2,5%), του Ακτίου (-1,4%), της Σαντορίνης (-1,0%).

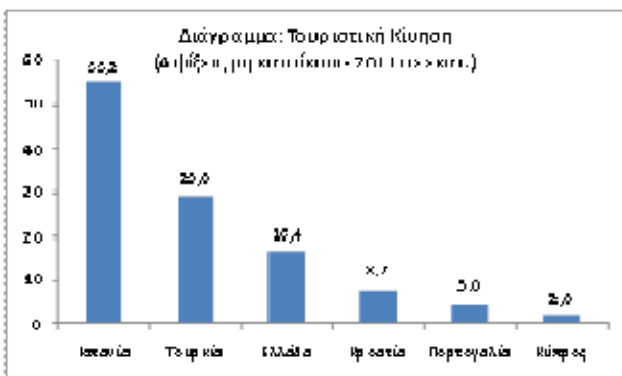
Σύμφωνα επίσης με τον ΣΕΤΕ, οι κύριες ανταγωνίστριες χώρες σημείωσαν στο 11μηνο '12 περιορισμένη άνοδο του εισερχόμενου τουρισμού. Συγκεκριμένα κατά +2,9% η Ισπανία, +3,6%, η Κύπρος, +4,4% και η Κροατία (10μηνο '12) και +0,6% η Τουρκία.

Η ισχνή σε γενικές γραμμές τουριστική κίνηση το 2012 αναφορικά με τις διεθνείς αφίξεις συνοδεύθηκε από κατακόρυφη πτώση του κύκλου εργασιών στον τομέα καταλύματος και εστίασης (ΕΛΣΤΑΤ), η οποία ανήλθε στο -16,5% σε ετήσια βάση στο 9μηνο '12, έναντι μείωσής της κατά -5,2% σε ετήσια βάση στο 9μηνο '11 (έτος που ωστόσο στο οποίο σημειώθηκε αύξηση των διεθνών αφίξεων).

Επισημαίνεται ότι, η Ελλάδα το 2011 συγκέντρωσε 16,4 εκατ. τουρίστες (με κάθε μέσο μεταφοράς), ενώ το 2012 εκτιμάται ότι οι αφίξεις αλλοδαπών θα πλησιάσουν τον αριθμό του 2011, λόγω και της συνδρομής από την ανάπτυξη της κρουαζιέρας που σημειώθηκε στο παρελθόν έτος.

Οι προοπτικές για τον ελληνικό τουρισμό το 2013 διαφαίνονται θετικές, λόγω και της εκτιμώμενης ταχείας ανάπτυξης του παγκόσμιου τουρισμού, που σημείωσε αύξηση κατά 5% περίπου και το 2012 και το 2011, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού, και αναμένεται να συνεχίσει να αυξάνεται με υψηλούς ρυθμούς και κατά το 2013.

Αισιοδοξία επίσης προκύπτει από την αλματώδη άνοδο των επιχειρηματικών προσδοκιών (IOBE) στα «τουριστικά πρακτορεία», που ανήλθαν στις 125,1 μονάδες τον Δεκ. '12, έναντι 106,2 τον Νοέμ. '12, 57,8 και 63,5 τον Δεκ. '11, γεγονός που προοιωνίζει αύξηση των κρατήσεων το 2013.

Δείκτες Οικονομικού Κλίματος: Ο δείκτης οικονομικού κλίματος στην Ελλάδα, που καταρτίζεται από το IOBE, κατέγραψε νέα σημαντική άνοδο τον Δεκ. '12 στις 84,1 μονάδες από 79,0 μον. τον Νοέμ. '12 και 75,8 μον. τον Οκτ. '12, έναντι 75,7 μον. τον Δεκ. '11. Ειδικότερα, οι εξελίξεις στους επιμέρους δείκτες επιχειρηματικών και καταναλωτικών προσδοκιών και εμπιστοσύνης έχουν ως ακολούθως:

Στη **Βιομηχανία**, ο δείκτης οικονομικής εμπιστοσύνης βελτιώθηκε ουσιαστικά στις 83,6 μον. τον Δεκ. '12 από 80,4 και 81,0 μονάδες τον Νοέμ. '12 και Οκτ. '12, έναντι 70,0 μον. τον Δεκ. '11. Η αύξηση του δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία οφείλεται κυρίως: α) Στη σημαντική καλύτερη του επιπέδου παραγγελιών και ζήτησης στο -37,4 τον Δεκ. '12 από το -46,0 τον Νοέμ. '12, έναντι -51,0 τον Δεκ. '11. β) Στην επίσης ευνοϊκή διαμόρφωση των βραχυχρόνιων εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις (Δεκ. '12: +2, Νοέμ. '12: -8) και στην εξαγωγική δυναμική των βιομηχανικών εξαγωγών (προβλέψεις για εξαγωγές στο προσεχές 3μηνο: Δεκ. '12: +10, Νοέμ. '12: +12).

γ) Στην ικανοποιητική πορεία των εκτιμήσεων των επιχειρήσεων για την εξέλιξη της παραγωγής στο προσεχές 3μηνο, παρά την σχετικά μικρή επιδείνωση τον Δεκ. '12 (Δεκ. '12: -9,0 από -2,0 τον Νοέμ. '12, έναντι -20,2 τον Δεκ. '11).

Γενικά, η Βιομηχανία εμφανίζει σημεία σταθερότητας, παρουσιάζοντας μάλιστα αύξηση της παραγωγικής δραστηριότητας ιδίως στη μεταποίηση και στις εξαγωγές βιομηχανοποιημένων αγροτικών προϊόντων.

Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι επιχειρηματικές προσδοκίες βελτιώθηκαν και πάλι στις 59,4 μον. τον Δεκ. '12 από 56,2 και 51,1 τον Νοέμ. '12 και Οκτ. '12, έναντι 54,1 τον Δεκ. '11. Ο δείκτης οικονομικής εμπιστοσύνης επηρεάστηκε θετικά, λόγω της κινητικότητας των εορτών, ωστόσο επισημαίνεται ότι τον Δεκ. '12 ευρίσκεται σε ανώτερο επίπεδο από ό,τι τον Δεκ. '11.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες των επιχειρήσεων ενισχύθηκαν τόσο για τις πωλήσεις στο προσεχές 3μηνο (Δεκ. '12: -49,0, Νοέμ. '12: -50,4, Οκτ. '12: -62,5, Σεπτ. '12: -52,8, Αύγ. '12: -38,6, Δεκ. '11: -56,4), όσο και για τις παραγγελίες (Δεκ. '12: -42,0 από -58,9 τον Νοέμ. '12, -54,1 τον Οκτ. '12, -55,9 τον Σεπτ. '12 και έναντι -56,4 τον Δεκ. '11). Από τις επιμέρους κατηγορίες του λιανικού εμπορίου σημειώνεται: 1) στα «τρόφιμα-ποτά-καπνός» ο σχετικός δείκτης οικονομικής εμπιστοσύνης υποχώρησε για 4^ο κατά σειρά μήνα στις 47,8 μονάδες (ιστορικά χαμηλό) τον Δεκ. '12, από 48,8 και 50,7 μονάδες τον Νοέμ. '12 και Οκτ. '12, έναντι του υψηλού των 83,8 μονάδων τον Δεκ. '11. 2) στα «ενδύματα-ένδυση-υποδήματα» οι επιχειρηματικές προσδοκίες βελτιώθηκαν σημαντικά και ανήλθαν στις 61,5 μονάδες τον Δεκ. '12 από 50,8 46,8 τον Νοέμ. '12 και Οκτ. '12, έναντι 39,2 μονάδων τον Δεκ. '11. 3) στα «είδη οικιακού εξοπλισμού» ο δείκτης εμπιστοσύνης ισχυροποιήθηκε στις 76,3 μονάδες που συνιστά την καλύτερη επίδοση της τελευταίας 3ετίας. 4) στα «πολυκαταστήματα» ο

δείκτης εμπιστοσύνης ανήλθε στις 40,3 μονάδες σε τιμή ανώτερη από την αντίστοιχη περυσινή (Δεκ. '11: 30,6). Ωστόσο, το 97% των επιχειρήσεων εκτιμούν πτώση των τρεχουσών πωλήσεων και των πωλήσεων στο επόμενο 3μηνο. 5) στα «οχήματα-ανταλλακτικά» ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών βελτιώθηκε στις 71,3 μονάδες τον Δεκ. '12 από 70,2 και 58,7 μονάδες τον Νοέμ. '12 και Οκτ. '12, κινούμενος ανοδικά υπό την επίδραση της ολοκλήρωσης της απόσυρσης αλλά και της συστηματικής διαφήμισης από τα ΜΜΕ. Ωστόσο, επιδεινώνονται οι εκτιμήσεις για τις πωλήσεις στο επόμενο 3μηνο.

Στις **Υπηρεσίες** ο δείκτης οικονομικού κλίματος ενισχύθηκε για άλλο ένα μήνα σημαντικά στις 59,4 μονάδες τον Δεκ. '12 έπειτα από 56,2 και 51,1 τον Νοέμ. '12 και Οκτ. '12, έναντι 54,1 τον Δεκ. '11. Επίσης, οι προοπτικές της ζήτησης για το επόμενο 3-μηνο ισχυροποιήθηκαν σημαντικά στο -31,0 τον Δεκ. '12 από -43,6 τον Νοέμ. '12 από -37,5 τον Οκτ. '12 και -27,4 τον Σεπτ. '12, -21,2 τον Δεκ. '11.

Ειδικότερα, στον κλάδο του εξωτερικού τουρισμού οι επιχειρηματικές προσδοκίες κινούνται σε ικανοποιητικά επίπεδα Δεκ. '12: 63,3, Δεκ. '11: 56,7. Μάλιστα στα «Τουριστικά Πρακτορεία» ο δείκτης προσδοκιών αυξήθηκε εκ νέου αλματικά στις 125,1 μονάδες τον Δεκ. '12 από 106,2 τον Νοέμ. '12, 57,8 τον Οκτ. '12, έναντι 63,5 τον Δεκ. '11. Η εξέλιξη αυτή προοιωνίζει άνοδο των επιχειρηματικών προσδοκιών και στα «Ξενοδοχεία-Εστιατόρια» και αύξηση των κρατήσεων για την τουριστική περίοδο του 2013.

Αντίθετα, στις **Κατασκευές**, ο δείκτης οικονομικού κλίματος επιδεινώθηκε σημαντικά στις 35,6 μονάδες τον Δεκ. '12, από 51,1 και 58,3 μονάδες τον Νοέμ. '12 και Οκτ. '12, έναντι 40,7 τον Δεκ. '11, συνεχίζοντας έτσι την πτωτική του τάση που παρατηρήθηκε και κατά τη διάρκεια του 2012.

Η δυσμενέστερη διαμόρφωση του δείκτη προέρχεται κυρίως από την πτώση των προσδοκιών στις κατασκευές Δημοσίων Έργων (Δεκ. '12: 37,0, Νοέμ. '12: 59,4, Οκτ. '12: 68,8, Δεκ. '11: 36,1). Το αποτέλεσμα αυτό συνδέεται με την πτώση των δαπανών του ΠΔΕ κατά -10,6% σε ετήσια και ταμειακή βάση (2012: € 5,8 δις έναντι στόχου 2012: € 7,7 δις, 2011: € 6,5 δις) και εσόδων του ΠΔΕ κατά -5,2%, γεγονός που δείχνει καθυστέρηση στην εκτέλεση δημοσίων έργων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ παρά τη βελτίωση του ποσοστού απορρόφησης των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων (Φεβ. '12: 40%, Σεπτ. '12: 45%, Δεκ. '12: εκτίμηση 50%).

Κάμψη παρατηρήθηκε και στις επιχειρηματικές προσδοκίες στην κατασκευή κατοικιών (Δεκ. '12: 32,6, Νοέμ. '12: 65,8, Οκτ. '12: 48,5, Δεκ. '11: 12,9) και «λοιπών ιδιωτικών κτιρίων» (Δεκ. '12: 26,7, Νοέμ. '12: 24,9, Δεκ. '11: 31,2).

Τέλος, συνεχίζεται η ανοδική τάση της **Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης των Νοικοκυριών**, καθώς ενισχύθηκε ελαφρά τον Δεκ. '12 στις -72,1 μονάδες από -74,1 και -77,5 τον Νοέμ. '12 και Οκτ. '12, έναντι του δυσμενούς επιπέδου του -82,3

τον Δεκ. '11. Η βελτίωση αυτή οφείλεται κυρίως στην άμβλυνση της οικονομικής αβεβαιότητας μετά στην ψήφιση του 3^{ου} Μνημονίου και την εκταμίευση των € 49,1 δις. Η ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης προκύπτει από την βελτίωση των εκτιμήσεων των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση της χώρας στο προσεχές 12μηνο, με τον σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -65,5 μονάδες τον Δεκ. '12 από -67,0 τον Νοέμ. '12 και αφετέρου από την ισχυροποίηση των εκτιμήσεων των πολιτών για την οικονομική κατάσταση της χώρας το 2013 (Δεκ. '12: -67,8, Νοέμ. '12: -58,8).

Ωστόσο, τα 4/5 των νοικοκυριών κρίνουν ότι στους επόμενους μήνες η οικονομική τους κατάσταση θα υποχωρήσει και επίσης ενισχύθηκαν οι δυσμενείς προβλέψεις για την ανεργία στο 2013 (Δεκ. '12: 82,8 μονάδες, Νοέμ. '12: 81,0). Συναφώς αυξήθηκε το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ότι «μόλις τα βγάζουν πέρα» (Δεκ. '12: 53%, Νοέμ. '12: 46%).

Παγκόσμια Οικονομία

ΗΠΑ: Ο **πληθωρισμός** με βάση το **δείκτη τιμών παραγωγού** διαμορφώθηκε χαμηλότερα στο 1,3% τον Δεκ. '12 (δομικός: 2,0%) από 1,5% το Νοέμ. '12 (δομικός: 2,2%) και 2,3% τον Οκτ. '12 (δομικός: 2,1%). Στην κατανάλωση, οι **λιανικές πωλήσεις** αυξήθηκαν οριακά κατά 0,5% σε μηνιαία βάση τον Δεκ. '12 από 0,3% τον Νοέμ. '12, -0,2% τον Οκτ. '12 και 1,2% τον Σεπτ. '12, ενώ σε ετήσια βάση σημείωσαν αύξηση κατά 4,7%.

ΖΤΕ: Οι ενδείξεις που υπήρχαν για πτώση του ΑΕΠ της ΖΤΕ και στο 4^ο 3μηνο. '12 ενισχύθηκαν περαιτέρω με την επιβεβαίωση της ταχείας πτώσης της παραγωγής στον κλάδο της βιομηχανίας. Συγκεκριμένα, η βιομηχανική παραγωγή μειώθηκε κατά -0,3% σε μηνιαία βάση τον Νοέμ. '12, από πτώση -1,0% τον Οκτ. '12 και -2,3% τον Σεπτ. '12, ενώ σε ετήσια βάση η πτώση ήταν -3,7%. Η εξέλιξη αυτή, σε συνδυασμό με την χειροτέρευση του δείκτη PMI στη μεταποίηση στη ΖΤΕ στο 46,1 τον Δεκ. '12, δείχνει ότι η βιομηχανική παραγωγή μειώθηκε το 4^ο 3μηνο. '12, έναντι αύξησης κατά 0,3% το 3^ο 3μηνο. '12. Η πτώση της βιομηχανικής παραγωγής σε μηνιαία βάση προήλθε κυρίως από την πτώση της παραγωγής προϊόντων ενέργειας κατά -1,6%, αλλά και της πτώσης της παραγωγής διαρκών καταναλωτικών αγαθών κατά -1,1%.

Όσον αφορά τις επιμέρους οικονομίες, πτώση της παραγωγής σημειώθηκε σε ετήσια βάση στη Γερμανία (Νοέμ. '12: -3,05, Οκτ. '12: -3,2%), εξέλιξη που σηματοδοτεί μεγάλη πτώση της παραγωγής το 4^ο 3μηνο. '12 άνω του -2,5%, έναντι της αύξησής της κατά 0,9% στο 3^ο 3μηνο. '12. Έτσι, η ύφεση στη ΖΤΕ δεν άφησε τελικά ανεπηρέαστη ούτε την οικονομία της Γερμανίας. Όπως ανακοινώθηκε από την Στατιστική Αρχή της χώρας, η πρώτη εκτίμησή της είναι ότι σημειώθηκε πτώση του ΑΕΠ της Γερμανίας κατά -0,5% σε 3μηνιαία βάση το 4^ο 3μηνο. '12 με

αποτέλεσμα η αύξηση του ΑΕΠ το 2012 ως σύνολο να περιοριστεί στο 0,7%.

Στη Γαλλία, η βιομηχανική παραγωγή επίσης μειώθηκε κατά -3,2% σε ετήσια βάση τον Νοέμ. '12, ενώ συνεχίζεται η έντονη πτώση της βιομηχανικής παραγωγής στις χώρες της περιφέρειας που πλήττονται έντονα από την ύφεση, όπως η Ιταλία (Νοέμ. '12: -7,6%, Οκτ. '12: -6,1%), Ισπανία (Νοέμ. '12: -7,2%, Οκτ. '12: -3,1%) και Πορτογαλία (Νοέμ. '12: -4,0%, Οκτ. '12: -3,2%).

Στον εξωτερικό τομέα, το **εμπορικό ισοζύγιο της ΖτΕ συνεχίζει να είναι σημαντικά πλεονασματικό στα € 13,7 δισ. τον Νοέμ. '12, από € 9,3 δισ τον Οκτ. '12 και έναντι πλεονάσματος € 4,9 δισ. τον Νοέμ. '11. Παρά λοιπόν την ύφεση στην οικονομία της ΖτΕ, το εμπορικό πλεόνασμα συνεχίζει να αυξάνει συνολικά στη ΖτΕ και κυρίως στη Γερμανία (€ 158 δισ. το 11μηνο Ιαν.-Νοέμ. '12, από € 129 δισ. το αντίστοιχο διάστημα 2011).** Επίσης, αξιοσημείωτη είναι η βελτίωση στα εμπορικά ελλείμματα των χωρών που βρίσκονται σε πρόγραμμα δημοσιονομικής εξυγίανσης όπως η Πορτογαλία, η οποία μείωσε το εμπορικό έλλειμμα στα € 9,1 δισ. το 10μηνο Ιαν.-Οκτ. '12, από € 14,2 δισ. την αντίστοιχη περίοδο 2011.

Η αύξηση του πλεονάσματος στη ΖτΕ τον Νοέμ. '12 αποδίδεται στην πολύ ικανοποιητική αύξηση των εξαγωγών κατά 5,0% σε ετήσια βάση τον Νοέμ. '12, και της μηδενικής πτώσης των εισαγωγών. **Το 10μηνο Ιαν.-Οκτ. '12 οι εξαγωγές της ΖτΕ προς την Κίνα αυξήθηκαν κατά 6%, προς την Ρωσία κατά 15%**, ενώ οι εξαγωγές προς τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 15% και προς την Τουρκία αυξήθηκαν κατά 3%. **Το 11μηνο Ιαν.-Νοέμ. '12 το εμπορικό ισοζύγιο ήταν πλεονασματικό στα € 75,5 δισ**, έναντι ελλείμματος € 23,7 δισ στο 11μηνο 2011, καθώς οι εξαγωγές αυξήθηκαν πολύ ικανοποιητικά κατά 8%, ενώ οι εισαγωγές μόνο κατά 2%.

Τέλος, στην νομισματική πολιτική, η ΕΚΤ άφησε αμετάβλητο το βασικό επιτόκιο στο 0,75% στις 10.01.2013, ενώ ο πρόεδρος της ΕΚΤ δήλωσε ότι η οικονομία στην ΖτΕ εμφανίζει σημάδια σταθεροποίησης, αν και σε χαμηλό επίπεδο, και η εμπιστοσύνη στις αγορές αποκαθίσταται σταδιακά, ενώ ουσιαστική βελτίωση αναμένεται προς το τέλος του έτους. Επίσης, η ΕΚΤ προβλέπει ότι ο πληθωρισμός θα υποχωρήσει σε επίπεδο κάτω του 2,0% το 2013 (από 2,2% τον Δεκ. '12).

Κίνα: Στον εξωτερικό τομέα, το εμπορικό πλεόνασμα ανέκαμψε και διαμορφώθηκε υψηλότερα του αναμενομένου, στα \$ 39,6 δισ. τον Δεκ. '12, από \$ 19,6 δισ. τον Νοέμ. '12 και \$ 16,5 δισ. τον Δεκ. '11. Η εντυπωσιακή αυτή αύξηση του πλεονάσματος σε ετήσια βάση οφείλεται στην πολύ υψηλή αύξηση των εξαγωγών κατά 14,0% σε ετήσια βάση τον Δεκ. '12, έναντι εκτιμήσεων για αύξηση μόλις κατά 4,0% και από 2,9% τον Νοέμ. '12, ενώ οι εισαγωγές κατά 5,9%. Όσον αφορά τις εξαγωγές προς τις ΗΠΑ, αυτές ανέκαμψαν και αυξήθηκαν κατά 10,3% σε ετήσια βάση τον Δεκ. '12, από μείωση -2,6% τον

Νοέμ. '12, ενώ οι εξαγωγές προς την Ε. Ένωση επίσης βελτιώθηκαν ελαφρά και αυξήθηκαν κατά 2,3%, έναντι μεγάλης πτώσης κατά -18,0% τον Νοέμ. '12 και -8,1% τον Οκτ. '12. Τέλος, οι εξαγωγές προς την Ιαπωνία συνεχίζουν να μειώνονται κατά -7,3% τον Δεκ. '12, από -3,8% τον Νοέμ. '12, ενώ εντυπωσιακή ήταν η αύξηση των εξαγωγών προς τις χώρες της Ασίας κατά 27,8%.

Το 2012 το εμπορικό ισοζύγιο αυξήθηκε τελικά κατά 46,6% στα \$ 231,4 δισ., λόγω αύξησης των εξαγωγών κατά 7,9% και της μικρότερης αύξησης των εισαγωγών κατά 4,4%. Η Ε. Επιτροπή προβλέπει αύξηση των εξαγωγών της Κίνας κατά 3,9% το 2013, ενώ οι εισαγωγές αναμένεται να αυξηθούν κατά 3,9% το 2013.

ΝΑ Ευρώπη

Κύπρος: Ο οίκος αξιολόγησης Moody's υποβάθμισε την πιστοληπτική ικανότητα της Κύπρου σε Caa3 από B3, ενώ διατηρεί αρνητικές τις προοπτικές λόγω της ανησυχίας για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών και την αβεβαιότητα σχετικά με την πρόοδο των διαπραγματεύσεων μεταξύ κυβέρνησης και Τρόικας. Σημειώνεται ότι ο Fitch αξιολογεί με BB- και ο S&P με CCC+. Σύμφωνα με την έκθεση του οίκου κύρια αιτία για την απόφαση αποτελεί η αύξηση του δημοσίου χρέους, η οποία αποτελεί απόρροια των αυξημένων κεφαλαιακών αναγκών των κυπριακών τραπεζών λόγω της συμμετοχής τους στην αναδιάρθρωση του ελληνικού χρέους. Η αύξηση του κυπριακού χρέους, μπορεί να το καταστήσει μη βιώσιμο. Μια ενδεχόμενη όμως χρεοκοπία της Κύπρου, θα μπορούσε να αναζωπυρώσει τις πιέσεις των αγορών στις οικονομίες της Ιταλίας και της Ισπανίας. Όπως τονίζει στην έκθεσή της η Moody's, οι κεφαλαιακές ανάγκες των τριών μεγαλύτερων τραπεζών εμφανίζονται αρκετά μεγαλύτερες των αρχικών εκτιμήσεων με αποτέλεσμα να διαμορφώνονται περί τα €10 δισ.. Ο οίκος προειδοποιεί πως οι κεφαλαιακές ανάγκες των κυπριακών τραπεζών θα οδηγήσουν το χρέος της Κύπρου στο 150% του ΑΕΠ το 2013 και πάνω από το 154% του ΑΕΠ έως το 2015. Ο οίκος παράλληλα προειδοποιεί για τη χειροτέρευση των στοιχείων του ενεργητικού των κυπριακών τραπεζών, με αποτέλεσμα να σημειώνεται άνοδος των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Τέλος, όσον αφορά το δάνειο της ρωσικής κυβέρνησης προς την Κύπρο ύψους €2,5 δισ. η κυπριακή πλευρά ζήτησε την επέκταση του χρόνου λήξης του κατά 5 έτη, στο 2021, με περίοδο χάριτος 2 ετών και έναρξη πληρωμής του κεφαλαίου το 2018.

(ετήσιες εκατοστιαίες μεταβολές)

Ετήσια στοιχεία	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012E
ΑΕΠ (σε σταθερές τιμές αγοράς)	5,5	3,0	-0,2	-3,2	-3,5	-6,9	-6,0
Ιδιωτική Κατανάλωση	4,3	3,7	4,0	-1,3	-3,6	-7,1	-7,9
Δημόσια Κατανάλωση	2,3	7,6	-2,1	4,8	-7,2	-9,1	-5,1
Ακαθάριστες Επενδύσεις	20,4	5,4	-6,7	-15,2	-15,0	-20,7	-17,7
- Κατοικίες	31,4	-9,0	-28,2	-23,5	-18,0	-23,6	-22,5
- Εξοπλισμός	15,6	37,0	1,3	-24,0	-20,0	-22,1	-18,0
Μεταποίηση	2,0	2,2	-4,7	-11,2	-5,1	-9,5	-3,5
Ανεργία (%)	8,9	8,3	7,6	9,5	12,5	17,7	23,6
Συνολική Απασχόληση	1,9	1,2	1,1	-1,0	-2,8	-6,6	-7,9
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (μέσα επίπεδα)	3,2	3,0	4,2	1,3	4,7	3,3	1,5
Κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος (1995=100)	2,2	5,0	8,7	6,6	-1,7	-3,0	-8,1
Πιστωτική Επέκταση (προς ιδιωτικό τομέα)	21,1	21,5	15,9	4,1	0,0	-3,1	-3,0
Έλλειμμα Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	-5,7	-6,5	-9,8	-15,6	-10,7	-9,4	-6,5
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών με κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (% ΑΕΠ)	-9,6	-12,4	-13,3	-10,3	-9,2	-8,8	-3,5

Πηγή: ΔΟΜ Alpha Bank, ΕΛΣΤΑΤ, European Commission, Spring 2012

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2010	2011				2011	2012
	έτος	I	II	III	IV	έτος	διαθέσιμη περίοδος
Οικονομική Δραστηριότητα							
Όγκος Λιανικών Πωλήσεων (εκτός καυσίμων)	-6,9	-14,0	-11,7	-8,7	-8,7	-8,7	-11,7 (10μην)
Νέες εγγραφές ΙΧ Αυτοκινήτων	-37,2	-55,9	-42,2	-34,4	-29,8	-29,8	-40,7 (11μην)
Οικοδομική Δραστηριότητα	-23,7	-54,2	-44,6	-35,5	-36,0	-37,7	-26,3 (9μην)
Μεταποίηση	-5,1	-7,1	-9,6	-8,0	-9,5	-9,5	-4,5 (11μην)
Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών PMI στη μεταποίηση	43,8	43,7	45,6	43,9	41,1	43,6	41,8 (Νοέμ)
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	79,3	82,2	77,5	76,5	74,2	77,6	76,1 (11μην)
Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Μεταποίηση	75,8	79,2	77,6	78,3	72,5	76,9	76,6 (11μην)
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-63	-69	-71	-74	-83	-74	-75,0 (11μην)
Πιστωτική Επέκταση							
Ιδιωτικός Τομέας	0,0	-0,4	-1,2	-2,2	-3,1	-3,1	-4,6 (Νοέμ)
Επιχειρήσεις	1,1	1,1	0,2	-0,9	-2,0	-2,0	-5,4 (Νοέμ)
- Βιομηχανία	-2,0	-1,2	-2,2	0,5	0,1	0,1	-4,2 (Νοέμ)
- Κατασκευές	1,9	-0,4	-0,3	-2,1	-7,4	-7,4	-5,0 (Νοέμ)
- Τουρισμός	2,9	0,2	0,5	-0,8	-2,3	-2,3	0,8 (Νοέμ)
Νοικοκυριά	-1,2	-1,9	-2,5	-3,1	-3,9	-3,9	-3,9 (Νοέμ)
- Καταναλωτική Πίστη	-4,2	-4,6	-5,8	-6,5	-6,4	-6,4	-5,1 (Νοέμ)
- Στεγαστικά Δάνεια	-0,3	-1,3	-1,7	-2,1	-2,9	-2,9	-3,5 (Νοέμ)
Τιμές							
Δείκτης Τιμών Καταναλωτή	4,7	4,7	3,5	2,4	2,8	3,3	0,8 (Δεκ)
Δομικός Πληθωρισμός	3,0	2,5	1,7	0,7	1,3	1,5	-0,6 (Δεκ)
Δείκτης Τιμών Διαμερισμάτων	-4,7	-5,4	-4,9	-4,3	-5,9	-5,1	-11,7 (3ο 3μην)
Επτόκια							
Ταμειευτήριο	0,38	0,39	0,40	0,40	0,41	0,40	0,42 (Νοέμ)
Δάνεια προς επιχειρήσεις	6,14	6,88	7,35	7,73	7,88	7,46	7,44 (Νοέμ)
Καταναλωτικών Δανείων (σύνολο με επιβαρύνσεις)	11,64	12,25	12,51	12,68	12,04	12,37	11,09 (Νοέμ)
Στεγαστικών Δανείων (σύνολο με επιβαρύνσεις)	3,84	4,48	4,77	4,94	4,66	4,71	3,10 (Νοέμ)
Απόδοση 10-ετούς Ομολόγου	8,95	11,92	14,76	18,23	28,95	18,69	26,01 (Οκτ)
ΑΕΠ σε σταθερές τιμές							
Κατανάλωση Νοικοκυριών	-3,9	-8,0	-7,3	-5,0	-7,5	-6,9	-6,7 (3ο 3μην)
Επενδύσεις	-18,0	-24,2	-19,6	-16,4	-22,2	-20,7	-19,4 (2ο 3μην)
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	3,8	-2,4	0,8	4,5	-6,1	-0,3	-4,1 (2ο 3μην)
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-4,8	-9,8	-4,5	-3,8	-14,2	-8,1	-12,3 (2ο 3μην)
Ισοζύγιο Πληρωμών σε δις €							
Εξαγωγές Αγαθών	17,1	4,3	9,5	15,1	20,2	20,2	18,0 (10μην)
Εισαγωγές Αγαθών	45,4	11,9	23,7	36,0	47,5	47,5	35,3 (10μην)
Εμπορικό Ισοζύγιο	-28,3	-7,6	-14,2	-21,0	-27,2	-27,2	-17,3 (10μην)
Ισοζύγιο Αδήλων Πόρων	6,3	0,6	1,2	7,1	8,8	8,8	14,7 (10μην)
Αναλογία Αδήλων Πόρων προς Εμπορικό Έλλειμμα	22,3	7,5	8,6	34,0	32,4	32,4	85,1 (10μην)
Ισοζύγιο Τρεχ/σών Συναλλαγών (κεφαλ. μεταβιβ.)	-22,0	-7,0	-13,0	-13,9	-18,4	-18,4	-2,6 (10μην)
Άμεσες Επενδύσεις (καθ. μεταβολή ροής)	0,7	-0,3	-0,7	-1,6	0,03	0,03	2,1 (10μην)
Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου (καθ. μεταβολή ροής)	-20,9	-6,1	-9,7	-14,6	-17,3	-17,3	-77,6 (10μην)
Χρηματιστήριο							
Γενικός Δείκτης Τιμών ΧΑ	1.413,9	1.535,2	1.279,1	798,4	680,4	680,4	907,9 (Δεκ)
(% μεταβολή ΓΔ)	-35,6	-25,8	-10,8	-45,7	-51,9	-51,9	33,4
Χρηματιστηριακή Αξία (% ΑΕΠ)	23,3	25,7	21,4	13,8	11,8	11,8	17,7

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος και ΕΛΣΤΑΤ.